Letno poročilo 2022

Poslovno poročilo - državni muzeji

Prosimo, da v poročilo in k poročilu ne dodajate prilog in izpisov iz javnih evidenc (Cobiss)

1. Splošni del

Predstavitev javnega zavoda	
Naziv muzeja:	Tehniški muzej Slovenije
Naslov:	Tržaška cesta 2, 1000 Ljubljana
Direktor:	Dr. Barbara Juršič
Mobilni telefon direktorja:	041453334

Opis sedanjega položaja

(kratko besedilo največ do 15 vrstic)

Tehniški muzej Slovenije (v nadaljevanju TMS) v skladu s svojim poslanstvom skrbi za premično tehniško dediščino. Muzej razpolaga z dvema muzejskima objektoma – grajsko samostanskim kompleksom Bistra, v katerem je večina muzejskih zbirk odprtih za javnost in Polhograjsko graščino, kjer je Muzej pošte in telekomunikacij. Upravljamo še z oglednim depojem v Soteski (občina Dolenjske Toplice) in zbirkama v dislociranih enotah (grad Bogenšperk, Muzej Tomaža Godca v Bohinjski Bistrici) ter depojem na Ptuju. Leta 2017 smo začeli s selitvijo muzejskega gradiva iz depojev v Bistri v novo urejene depoje v Pivki, katere upravlja Muzej novejše zgodovine Slovenije. Tam smo v septembru 2017 za javnost odprli prvi del oglednih depojev v pritličju, l. 2018 pa še v prvem nadstropju. Selitev in izpraznitev podstrešnih prostorov v Bistri bo potekala še predvidoma do konca l. 2023. Zaradi pomanjkanja ustreznih depojev smo kupili kompleks t.i. »Koblerjev mlin« v Borovnici, v Kočevju pa imamo najete prostore Zavoda za blagovne rezerve RS.

Predstavitev vodstva

(samo kratka informacija - poimensko: direktor, pomočnik in vodje oddelkov)

Direktorica: Dr. Barbara Juršič

Predstavitev organov javnega zavoda

(poimensko: svet, strokovni svet, pričetek mandata)

SVET TMS (pričetek mandata 17. 2. 2022)
Ernesta Drole; Mojca Grilanc; Janez Ovsec; prof. dr. Jurij Franc Tasič; Boštjan Troha

STROKOVNI SVET TMS (pričetek mandata 19. 5. 2021)
Predsednica: Irena Lačen Benedičič, namestnica predsednice: Ajda Kozjek; Dr. Aleš Šafarič; Majda Pungerčar; Dr. Ivan Bratko; Bernard Petrovčič.

Predstavitev dejavnosti

(poslanstvo in zbiralna politika)

TMS je javni zavod s področja varstva premične tehniške dediščine. Kot nacionalni muzej je zadolžen za pokrivanje področja celotne države, njegov ustanovitelj je država Slovenija. Veljavni akt o ustanovitvi je bil sprejet v letu 2003 (ULRS, 60/03). Sprememba sklepa, s katero je bil TMS določen kot upravljalec graščine v Polhovem Gradcu, kjer je od junija 2008 nova lokacija Muzeja pošte in telekomunikacij, je bila sprejeta v decembru 2007 (ULRS, 119/07). Ob koncu januarja 2009 je bil sprejet Sklep o spremembah in dopolnitvah Sklepa o ustanovitvi javnega zavoda Tehniški muzej Slovenije (ULRS, 8/09), ki na novo opredeljuje sestavo sveta zavoda, oktobra 2014 pa Sklep o spremembi in dopolnitvi Sklepa o ustanovitvi JZ TMS zaradi spremembe sedeža uprave (ULRS 78/14) zaradi selitve na Tržaško 2 v Ljubljani).

Poslanstvo TMS je:

- zbiranje, ohranjanje in razstavljanje predmetov tehniške dediščine s poudarkom na proizvodih domačega znanja in tistih, ki so bistveno vplivali na življenje Slovencev, ali so kakorkoli značilni za slovenski prostor;
- pregled nad stanjem premične tehniške dediščine na terenu in sodelovanje s sorodnimi ustanovami pri izvajanju te naloge;
- širjenje tehniške kulture, popularizacija znanosti in tehnike ter predstavljanje najnovejših razvojnih dosežkov doma in v svetu;
- raziskovanje zgodovine znanosti in tehnike ter predstavljanje novih dognanj javnosti;
- promocija Slovenije preko predstavitve največjih dosežkov slovenskih raziskovalcev in tehnikov ter prikaz najuspešnejših slovenskih podjetij;
- preučevanje in spremljanje vplivov tehnološkega razvoja na človeka in naravo ter širjenje ekološke ozaveščenosti.

Obseg delovanja

(dejavnosti)

Kot nacionalna ustanova TMS skrbi za ohranjanje, varovanje, evidentiranje, prezentiranje in popularizacijo tehniške dediščine in znanosti različnim ciljnim skupinam. V okviru muzeja trenutno delujejo sledeči oddelki: cestno-prometni, tekstilni, kmetijska mehanizacija, lesarski, gozdarski, elektro, pošta in telekomunikacije, Slovenski lovski muzej, ribiški oddelek ter tiskarstvo. V postopku oblikovanja so zbirke s področja letalstva, gradbeništva, kovinarstva in zgodovinskih osebnosti.

Muzej pošte in telekomunikacij je bil po selitvi iz Starološkega gradu odprt v Polhovem Gradcu l. 2009. V Soteski ob Krki je urejen ogledni depo. Poleg tega TMS skrbi za Valvasorjevo tiskarsko delavnico na gradu Bogenšperk ter Usnjarsko delavnico v Bohinjski Bistrici. L. 2017 je TMS dobil v uporabo prostore v Pivki, namenjene depojem in oglednim depojem. L. 2021 je muzej odkupil kompleks Koblerjev mlin, ki ga za potrebe selitve restavratorskih delavnic in uprave, obnavlja s pomočjo sredstev MK.

1. Posebni del – poročilo o izvedbi programa

I. SKLOP

*Navodilo: prosimo vpišite zbirni podatek za celoten javni zavod (samo številko, **ne** besedil)*

Naloga	do 31.12.2022	2022		indeks realizacije (načrtovano/ realizirano)
		Načrtovano v potrjenem programu dela	Realizirano	
Inventarizacija	Število predmetov premične kulturne dediščine vpisanih v inventarno knjigo muzeja	Načrtovano	Realizirano	**1,04**
	8884*	**655**	**684****	
Število inventariziranih predmetov z urejeno digitalizirano dokumentacijo	Število predmetov premične kulturne dediščine vpisanih v inventarno knjigo muzeja z urejeno digitalizirano dokumentacijo	Načrtovano	Realizirano	
	5491	**450**	**517**	**1,2**
Digitalizacija – objave predmetov na spletni strani muzeja vključno s podatki o predmetu in besedilno interpretacijo	Skupno število predstavljenih inventariziranih predmetov na spletni strani muzeja z opisom	Načrtovano	Realizirano	
	1642	**180**	**180**	**1**
Vrednotenje inventariziranih predmetov	% ovrednotenih inventariziranih predmetov	Načrtovano	/	/
	100	**100**	**100**	**1**
Akcesija	Skupno število predmetov v akcesiji	/	Prejeto	
	7347	/	**519*****	/
Konserviranje muzejskih predmetov	Skupno število konserviranih muzejskih predmetov (vpisanih v inventarno knjigo)	Načrtovano	Realizirano	
	5999	**900**	**1063**	**1,18**
Restavriranje muzejskih predmetov	Skupno število restavriranih muzejskih predmetov (vpisanih v inventarno knjigo)	Načrtovano	Realizirano	
	718	**59**	**125**	**2,12**
Število izdelanih kopij predmetov		načrtovano	realizirano	
		0	**0**	**0**

**Podatki iz digitalne inventarne knjige TMS (muzejski dokumentacijski sistem Kronos), ki vključujejo le digitalizirane inventarizirane predmete od 2002 naprej. Revizija fonda in dokumentiranje za nazaj še nista končana.*

***Od tega **560** enot na novo inventariziranih v 2022 (nove pridobitve in ne inventarizirani predmeti za nazaj), **124** enot je digitalizacija pred 2021 inventariziranih enot.*

****V obrazcu poziv 2022 ni bilo predvidenega načrtovanja predmetov v akcesiji.*

Vsebinska pojasnila k realizaciji izvajanja nalog (poudarite prioritete in pojasnite dosežene ciljne vrednosti; največ do 2.000 znakov brez presledkov): evidentiranje, dokumentiranje – inventarizirani predmeti, konserviranje in restavriranje v letu 2022.

Evidentiranje: Število evidentiranih in dokumentiranih predmetov, ki so bili v letu 2022 pridobljeni in obdelani do stopnje akcesije (51 muzejskih predmetov), je bilo nižje od leta 2021 (118), Dodatnih kar 1.518 enot pridobljenega gradiva je še v postopku obdelave (skupno 1.727 enot), kar precej presega plan in letno realizacijo v zadnjem obdobju. Večina tega gradiva je dokumentiranje predmetov v depoju za nazaj. Evidentirali smo še manjše število predmetov na terenu (211 enot evidentiranega gradiva), ki niso bili pridobljeni.

Inventarizacija: Realizacija je bila 104 % glede na načrtovano, od tega je 23 % novo pridobljenih muzealij (160 enot), ostalo (77 %) inventariziranega gradiva (524 enot) pa je del revizije fonda in re-inventarizacije, predhodno pridobljenih, a neobdelanih predmetov iz depoja. Cilj v letu 2022 je bil v skladu s strateškim načrtom 2020/25 in akcijskim načrtom dokumentacije in digitalizacije pospešeno nadaljevati z digitalizacijo in revizijo/inventuro fundusa predmetov TMS. Realizirali smo zastavljene cilje za l. 2022 in uredili zbirke ali dele zbirk, ki so uvrščeni v redno delo obstoječih kustodiatov, največ iz zbirk pošte in telekomunikacije, Slovenske geodetske zbirke in elektrotehnike – zbirke Iskra, kmetijstva, ter ostalih zbirk: gospodinjske tehnike, gozdarstva in lesarstva, lova, tekstila, tiskarstva in prometa. Nadaljevali smo z urejanjem zbirk, ki niso uvrščeni v redno delo obstoječih kustodiatov (preostali del medicine, pisarniška in fotografska tehnika). Večina inventariziranega gradiva je za načrtovane obstoječe in bodoče občasne in stalne razstave.

Digitalizacija: V TMS dokumentacijo od leta 2002 vodimo digitalno, v muzejskem dokumentacijskem sistemu Kronos. Dodatno se v Kronosu za nazaj intenzivno dokumentira predmete lovske in ribiške zbirke, ki še nimata urejenega statusa oziroma lastništva. Glede na načrtovano število inventariziranih predmetov je bila realizacija digitalizacije 100 %, vendar je bilo do stopnje akcesije vpisanih dodatnih 519 muzejskih predmetov, kar skupno z muzealijami znaša 1.203 predmetov. Dokumentacijo postopkov obdelave predmeta vodimo v bazi. Vsi inventarizirani predmeti v l. 2022 (684 muzealij) so digitalizirani. Zabeležena je tudi lokacija predmeta. Digitalna inventarna knjiga je na dan 31. 12. 2022 štela 8.884 muzealij.

Objave na spletni strani muzeja: Načrt je realiziran v celoti. Na spletno stran TMS /(www.tms.si/digitalne-zbirke/) smo v sklopu Digitalne zbirke v letu 2022 objavili 180 novih muzealij (slika in podatki) iz zbirk: telekomunikacije, filatelija, obdelava lesa, tehnika za šport in prosti čas, pridobivanje lesa, pošta, kovinarstvo, hišna tehnika, kmetijstvo, lovstvo, geodezija, fizika, optika, medicinska tehnika, tekstilna tehnika, cestna vozila.

Konserviranje in restavriranje: Zaradi velikosti predmetov in zunanje pomoči (javni delavci in zunanja restavratorka) smo restavrirali bistveno več predmetov, namesto predvidenih 59, smo jih restavrirali 125.
Tudi konservirali smo več (1063) predmetov od načrtovanih 900. Razlog za to je uspešno zaplinjevanje predmetov za potrebe selitve iz grajske podstrehe v dislocirane depoje in pomoč zunanjih sodelavcev.

Poročilo o izvedenih aktivnostih urejanja in skrbi za predmete in zbirke v depojih v letu 2022:

Uspešno smo nadaljevali z dokumentiranjem predmetov v depojih za nazaj: z digitalizacijo in revizijo fundusa po dopolnjenjem akcijskem načrtu dokumentacije zbirk in presegli načrtovane rezultate. S tem smo se občutno približali končnemu cilju digitalizacije celotnega fundusa predmetov, ki ga načrtujemo končati v naslednjih letih.

Ves čas skrbimo za ustrezno relativno zračno vlago in temperaturo v tistih depojih, kjer je to mogoče. Z delovno akcijo, v kateri je sodeloval celoten kolektiv TMS smo generalno očistili depoje na Ptuju in namestili nove podeste. Predmete iz neprimernih depojskih prostorov na grajski podstrehi (po izvedeni reinventarizaciji) preventivno konserviramo in preselimo v depoje v dislociranih enotah, ki imajo boljše mikroklimatske pogoje.

Proučevanje in interpretacija premične kulturne dediščine ter sodelovanje z znanstveno izobraževalnimi ustanovami doma in v tujini v letu 2022 – realizacija iz potrjenega programa dela

Navodilo:

- če ste ob realizaciji potrjenega programa dela spremenili naslov teme (vsebina pa je ista) nov naslov obvezno vpišite poleg v oklepaju.
- prosimo vpisujte po vrstnem redu le tiste enote, ki ste jih realizirali iz potrjenega programa dela – drugih vsebin ne vpisujte.

	Kustodiat/področje	Naslov	Nosilec
1	Oddelek za dokumentacijo TMS	Dokumentacija TMS, upravljanje z zbirkami in podatki, digitalizacija, muzejske podatkovne zbirke, register premične dediščine (in priprava za nadgradnjo muzejskega dokumentacijskega sistema Kronos).	Martina Orehovec
2	Slovenska geodetska zbirka	Tehniška dediščina, Slovenska geodezija skozi čas in geodetska zbirka (Vsak milimeter šteje: geodezij na Slovenskem skozi čas)	Martina Orehovec
3	Tiskarski oddelek TMS	Tehniška dediščina, tiskarstvo	Martina Orehovec
4	Dokumentarno gradivo TMS/Arhiv RS	Dokumentarno gradivo TMS, urejanje dokumentarnega gradiva TMS, ki ga ustvarja ob poslovanju in je zanj zakonsko obvezan ustrezno poskrbeti v sodelovanju s pristojnim Arhivom Republike Slovenije.	Milojka Čepon, Martina Orehovec
5	Oddelek za dokumentacijo	Urejanje fotografskega fonda podjetja ISKRA	Jakob Kovačič
6	Oddelek za dokumentacijo	Digitalizacija analogne muzejske fototeke	Jakob Kovačič
7	Oddelek za dokumentacijo	Tovarna ur Lipnica (TULIP)	Jakob Kovačič
8	Oddelek za dokumentacijo	50 let prvega avtocestnega odseka	Jakob Kovačič, Vladimir Vilman
9	Oddelek cestnega prometa, kovinarstvo, konstrukterstvo	Slovenska kovinsko predelovalna industrija in njeni dosežki	Boris Brovinsky
10	Oddelek cestnega prometa	Proučevanje razvoja cestnih vozil	Boris Brovinsky
11	Oddelek cestnega prometa	Vsebinska prenova razstavnih vsebin, ki je zdaj namenjen cestnim vozilom in avtomobilskemu gospodarstvu.	Boris Brovinsky
12	Oddelek cestnega prometa	Slovenska industrija vozil; konstrukcija razvoj in proizvodnja cestnih vozil na Slovenskem	Boris Brovinsky
13	Oddelek cestnega prometa	Proučevanje cestnega prometa in avtomobilskega gospodarstva	Boris Brovinsky
14	Oddelek cestnega prometa	Elektrika in cestna vozila na Slovenskem;	Boris Brovinsky
15	Oddelek cestnega prometa	Stabilni in izvenkrmni motorji Tomos	Boris Brovinsky
16	Tekstilna tehnika	Dr. Dušan Prevoršek, znanstvenik in izumitelj	Milojka Čepon
17	Tekstilna tehnika	Krznarska obrt	Milojka Čepon

18	Medicinska tehnika	Digitalizacija in inventarizacija medicinske tehnike	Milojka Čepon
19	Kmetijstvo, Zgodovina znanosti in tehnike/Znane osebnosti/, Tehnika v gospodinjstvu	Digitalizacija in reinventarizacija fundusa	Irena Marušič
20	Tehniška dediščina, Zgodovina znanosti in tehnike, Muzeologija, Interpretacija	Aktivno angažiranje ter strokovno izpopolnjevanje in izmenjava v sklopu nacionalnih in mednarodnih strokovnih institucij	Irena Marušič
21	Industrijska dediščina, Interpretacija	Evropski projekt Hector	Irena Marušič, Ajda Kozjek
22	Zgodovina lova in lovske tehnike	Digitalizacija in reinventarizacija fundusa	Barbara Rezar Grilc
23	Zgodovina ribištva	Digitalizacija in reinventarizacija fundusa	Barbara Rezar Grilc
24	Tehniška dediščina, Zgodovina znanosti in tehnike, Bionika	Idejna zasnova za pripravo nove stalne postavitve Tehniškega muzeja Slovenije	dr. Barbara Juršič in skupina strokovnih sodelavcev muzeja
25	Elektro oddelek	O svetlobi	Orest Jarh
26	Elektro oddelek	Pozor, visoka napetost!	Orest Jarh
27	Elektro oddelek	15 let sodelovanja z ZTK Reka	Orest Jarh
28	Povezovanje z drugimi institucijami	Srednjeevropsko združenje tehniških muzejev, MUT	Orest Jarh
29	Elektro oddelek	Robotika	Orest Jarh
30	Tehnika za prosti čas	Prvi stadion in prva tovarna športnega orodja na Slovenskem	Vladimir Vilman
31	Tehniška dediščina, dokumentacija	Deakcesija predmetov	Irena Marušič, Estera Cerar, Vladimir Vilman
32	Telekomunikacije	Razstava o mobilnih komunikacijah (Halo! Kje si?)	Estera Cerar
33	Povezovanje z drugimi institucijami	Generalna konferenca ICOM, Praga	Estera Cerar
34	Telekomunikacije	Kako deluje? (Iskrina centrala SATC 2/14)	Ajda Kozjek
35	Stiki z javnostjo in promocija	Promocija muzeja in povezovanje z drugimi institucijami	Urša Vodopivec, Lovro Cigić
36	Pedagoško-andragoška služba	Izobraževanja Sekcije za izobraževanje in komuniciranje pri SMS	Ana Katarina Ziherl, Urša Vodopivec
37	Konservatorsko – restavratorska služba	Srečanje s konservatorji-restavratorji in ogled dejavnosti restavratorjev v preteklem letu, ter udeležba na predavanjih.	Drago Štimec
38	Konservatorsko – restavratorska	Od vijaka do tramvaja, razstava o delu Konservatorsko –	Drago Štimec

	služba	restavratorske službe	
39	Elektro oddelek	Šolski muzeji	Orest Jarh, Lovro Cigić
40	Zgodovina pošte, zgodovina telekomunikacij	Connecting Stories/Zgodbe, ki povezujejo	Ajda Kozjek
41	Pedagoško andragoška služba	Portugalska agencija za znanstveno in tehnološko kulturo (Ciência viva)	Dr. Barbara Juršič

Število službenih poti glede na relacijo	**Načrtovano** v potrjenem programu dela - skupaj	**Realizirano**			
		Zaposleni po dejavnosti			
		uprava	strokovna dejavnost[1]	tehnična služba in informatika	skupaj
Število službenih poti Slovenija	275	23	352	9	384
Število službenih poti tujina (Evropa)	22	6	21	4	31
Število službenih poti tujina (izven evropske države)	2	0	0	0	0
Skupaj	299	29	373	13	415

Pojasnila k realizaciji izvajanja nalog (izpostavite prioritetne dosežke, pojasnite vzroke za nerealizirane vsebine; največ do 2.000 znakov brez presledkov): proučevanje in interpretacija premične kulturne dediščine ter sodelovanje z znanstveno izobraževalnimi ustanovami doma in v tujini v letu 2022

Ob navedenih proučevanjih je šlo za izvajanje poslanstva oddelkov s ciljem pridobivanja gradiva, dopolnjevanja obstoječih zbirk in razstav, ažuriranja podatkov in informacij, javne službe in pripravo novih razstav. Proučevanje se izvaja permanentno ves čas. V letu 2022 smo na tem področju dosegli zastavljene cilje.

Uspešno smo nadaljevali z delom na dokumentaciji: z urejanjem zbirk v depojih in podatkov v bazi Kronos ter sodelovali pri pripravi nadgradnje dokumentacijskega sistema.
Uspešno smo sodelovali z znanstveno izobraževalnimi geodetskimi ustanovami in po umaknitvi stalne zbirke z gradu Bogenšperk septembra 2021, pripravili novo pregledno občasno razstavo »Vsak milimeter šteje: geodezija na Slovenskem skozi čas«. Razstava predstavlja dosežek pri interpretaciji in kontekstualizaciji zbirke. Poleg priprave razstave smo urejali zbirko in večino predmetov digitalizirali ter profesionalno fotografirali. Ob sofinanciranju Geodetske uprave RS, smo poleg razstave pripravili še spremni katalog in s tem presegli načrte.

Načrtovane aktivnosti (predavanja) ob gostujoči razstavi Us & Them without Frontiers v ZDA niso bile realizirane zaradi ukrepov v povezavi s covidom-19 in posledično spreminjanje / prilagajanje terminov gostovanj s strani gostiteljev, tako da službene poti v ZDA s predstavitvijo razstave in predavanjem oz. okroglo mizo zaenkrat še nismo opravili.

Skupina strokovnih sodelavcev je uspešno pripravila idejno zasnovo za novo stalno postavitev Tehniškega muzeja Slovenije po prenovi. Z namenom pridobivanja novih znanj idej in strokovnih sodelovanj smo obiskali kolege v Tehniškem muzeju Dunaj, Muzeju znanosti Trento (MUSE) in Muzeju znanosti in tehnike Leonardo da Vinci v Milanu.

Začeli smo uspešno sodelovanje med ekipo Muzeja komunikacij iz Portugalske »Fundação Portuguesa das Comunicações« in ekipo Muzeja pošte in telekomunikacij iz Slovenije. V partnerstvu muzejev je nastal projekt "Connecting Stories" s katerim analiziramo in komuniciramo podobnosti in razlike med eksponati in dediščino, ki jo hranimo. V ta namen na spletnih straneh objavljamo eksponate, ki so nam skupni in ki jih razstavljamo v zbirkah naših dveh muzejev, ter obeležujemo nekatere pomembne dneve, ki nas povezujejo. Na stalni razstavi "Vencer a Distância – Cinco Séculos de Comunicações em Portugal"/ "Premagajmo razdaljo – Pet stoletij komunikacij na Portugalskem",

[1] kustosi, konservatorji-restavratorji, drugi strokovni delavci

bomo skupaj z eksponatom, ki ga bomo vsake tri mesece izpostavili, predstavili fotografijo njegovega slovenskega "dvojčka" ter priložili opis in zgodovinsko pojasnilo o njem.

Konservatorsko restavratorska služba je pripravila razstavo »Od vijaka do tramvaja«, ki predstavlja delo njihove službe. Na ogled je izložbah Ministrstva za notranje zadeve RS na Štefanovi ulici 2 v Ljubljani. Lokacija v centru mesta prispeva k velikemu številu ogledov, posledično gre za dobro promocijo muzeja in uspešno približevanje našega dela splošni populaciji.

Pedagoško-andragoška služba je v okviru razstave Človek in hrana, načrtovala raziskati dokumentacijo prve delujoče čistilne naprave pri nas, vendar zaradi časovne neusklajenosti s hraniteljem ni uspela priti do vpogleda gradiva. Raziskava bo izvedena v letu 2023. Drugo nerealizirano proučevanje je Verižni eksperiment. Projekt izvajamo v sodelovanju s Pedagoško fakulteto UL. Po odpovedih zaradi epidemioloških razmer v preteklih letih se projekt vzpostavlja izredno počasi. Načrtujemo oživitev v letu 2023.

II. SKLOP

Predstavljanje premične kulturne dediščine javnosti

Predmeti premične kulturne dediščine, ki so razstavljeni – dostopni na ogled javnosti	Število predmetov premične kulturne dediščine
• na stalni razstavi v vašem muzeju	2621
• na stalni razstavi v dislocirani enoti vašega muzeja	1306
• na lastnih občasnih razstavah v vašem muzeju v letu 2022	690
• v izposoji drugim javnim zavodom oz. pravnim osebam za daljše obdobje	66
• v izposoji drugim javnim zavodom oz. pravnim osebam za leto 2022	15
SKUPAJ	4698
• na vaših razstavah, ki so gostovale v drugih muzejih v letu 2022	55
• na razstavah drugih ustanov, ki so bile na ogled v vašem muzeju v letu 2022	46

Stalne razstave v matični muzejski stavbi**

Št.	Naslov razstave	Leto postavitve	Leto zadnje posodobitve in dopolnitve	Število obiskovalcev*
1	U0000171 Stalna zbirka Slovenskega lovskega muzeja	1975	1977	
2	U0000172 Stalna zbirka ribiškega oddelka	1982	1987	
3	U0000049 Ribe v slovenskih vodah	2008		
4	U0000034, U0000174 Tekstilije nekoč in danes	2002, 2003		
5	U0000170 Suknarstvo na Slovenskem	2003		
6	U0000175, U0000192 Tekstilna industrija na Slovenskem	1975	2016	
7	U0000162 Titovi avtomobili	1986	2016	
8	U0000163 Avtomobilska zbirka v Bistri	1985	2015	
9	U0000206 Naš dragi avto	2014		
10	U0000165 Motorna kolesa	1985	2021	
11	U0000161 Od lekarne do bencinskega servisa	1995	2011	
12	U0000152 Motorji iz Kopra	1999		
13	U0000159 Zbirka TAM/Avtomontaža	2001	2020	
14	U0000122 Dve kolesi in par nog	2009	2010	
15	U0000067 U0000160 Prototipi motornih koles Marijana Vračka	2008		

16	U0000161 Rekonstrukcija avtomehanične delavnice iz sredine 20. stoletja - dopolnitev	2011		
17	U0000163 Razstava vozil v samogradnji, prototipov in študijskih vozil – Student roadster in pionirski avtomobili – dopolnitev stare razstave	2012		
18	U0000230 Makete letal domačih konstrukcij	2015		
19	U0000137 Edvard Prodan (1909–1990) in njegov inovativni stroj za brezkončno tiskanje	2011		
20	U0000189 Pridobivanje lesa in energije v gozdu	2011	2012	
21	U0000119 Furnirnica na vodni pogon	2010	2018	
22	U0000051 Lesne obrti	2008	2009	
23	U0000169 Žagarstvo	2006		
24	U0000169 Gozdarstvo	1987	2018	
25	U0000169 Industrija stolov	2006	2018	
26	U0000012 Vodni pogoni	1999–2005	2018	
27	U0000038 Zapisana beseda, Tiskarstvo na Slovenskem	2006		
28	U0000158 Kovaštvo in kolarstvo	2000		
29	U0000156 Peka kruha	2000		
30	U0000155 Mlinarstvo	1999		
31	U0000154 Orodno kovaštvo	1997		
32	U0000167, U0000283 Elektrifikacija Slovenije Pozor elektrika!	1955–1959	2018	
33	U0000168 Ukročena elektrika - Nikola Tesla	1997	2019	
34	U0000176 Jurij Vega	2002		
35	U0000253, U0000255 Predstavitev Tehniškega muzeja Slovenije in kartuzije Bistra	2016	2017	
36	U0000225 Naj se sliši delo!	2015		
37	U0000305 Mašine za kovine	2019		

**v skupnem številu obiskovalcev*

*** Evidenco razstav TMS vodimo v muzejski podatkovni zbirki Kronos. Zaradi sledljivosti je pred naslovom razstave dodana identifikacijska koda razstave iz te baze (npr. U0000038).*

Stalne razstave v dislocirani enoti				
Št.	Naslov razstave	Leto postavitve	Leto zadnje posodobitve ali dopolnitve	Število evidentiranih obiskovalcev
1	U0000056, U0000142 Zgodovina pošte na Slovenskem (MPT Polhov Gradec)	2008	2021	4.938
2	U0000149, U0000096 Telekomunikacije včeraj, danes, jutri! (Razvoj mobilne telefonije na Slovenskem in Razvoj modernih telekomunikacij, Iskrina centrala SATC 2/14) (MPT Polhov Gradec)	2008	2022	4.938
3	U0000211 Zgodovina Polhograjske graščine, Grof Rihard Ursini Blagaj (MPT Polhov Gradec)	2009	2019	4.938
4	U0000193 Originalni kipi z Neptunovega vodnjaka (MPT Polhov Gradec)	2012		4.938
5	U0000227 Muzejska pot Dotakni se! j (MPT Polhov Gradec)	2015	2021	21
6	U0000225 Naj se sliši delo!	2016		
7	U0000173, U0000235 Usnjarna Tomaža Godca/ Bohinjci in usnje	1979	2015	
8	U0000026, U0000166 Ogledni depo v Soteski	2003	2016	791
9	U0000112 Prizorišče človeške smrti Janeza Vajkarda Valvasorja	2010		8.425
10	U0000069 Slovenec po domovini, Evropejec po duhu: J. V. Valvasor	2008		8.425
11	U0000015, U0000259 Valvasorjeva grafična delavnica, Javni zavod Bogenšperk	1980	2002, 2012, 2017	8.425
12	U0000203 Valvasorjev pogled v naravo	2013		8.425
13	U0000269 Ogledni depo v Pivki: računalništvo, računski stroji, fotografska tehnika, pošta, lesarstvo, gozdarstvo, kmetijstvo, promet, tekstil, tiskarstvo, pisalni stroji, robotika, Osanova zbirka, Elan, šport, elektrotehnika	2017	2021	3.900

Spletne razstave				
Št.	Naslov razstave/predstavitve	Spletna stran	Leto prve predstavitve	Število ogledov
1	Virtualni ogled Muzeja pošte in telekomunikacij v Polhovem Gradcu	my.matterport.com/show/?m=XMVU9qUDiiZ&fbclid=IwAR2jFAMLHoIXxMS1JuKeOg7ib36LPxu1yZVc9L6ULrBjtmx15uM4GoqbTs0	2019	1.332
2	Virtualni ogled stalnih zbirk Tehniškega muzeja Slovenije	https://www.tms.si/stalne-razstave/	2021	39.980
3	Virtualna ekskurzija: Robot.si	2021	www.tms.si/RobotSi/	151
4	E-razstava: 70 let TMS: Prerez muzejske aktivnosti skozi zbirko plakatov	2021	www.tms.si/2021/03/25/e-razstava-plakati-tms/	62

Občasne (lastne, razstave drugih institucij) **razstave v matični muzejski stavbi v letu 2022**
Navodilo: če ste ob realizaciji potrjenega programa dela spremenili naslov razstave (vsebina pa je ista) nov naslov obvezno vpišite poleg v oklepaju.

Št.	Naslov razstave	Pripravil razstavo (navedite institucijo)	Trajanje (od-do)	Število evidentiranih obiskovalcev	Skupna višina porabljenih sredstev (v €)
1	Vsak milimeter šteje: Geodezija na Slovenskem skozi čas	Tehniški muzej Slovenije, v sodelovanju z: Geodetska uprava Republike Slovenije, Zveza geodetov Slovenije, Fakulteta za gradbeništvo in geodezijo UL, Oddelek za geodezijo (v: Depoji državnih muzejev Pivka)	18.5.-18.12.2022	3900	8.600
2	Tehnika v gospodinjstvu (Človek in hrana v začaranem krogu)	Tehniški muzej Slovenije	3.12.2021 do 31.12.2023	v skupnem številu obiskovalcev	sredstva 2021
3	O svetlobi	Tehniški muzej Slovenije	5.10,2022 do 31.12. 2023	v skupnem številu obiskovalcev	41.580
4	Na vrhu gora, blizu neba	Gornjesavski muzej Jesenice	15.4.2022 do 15.7.2022	v skupnem številu obiskovalcev	0
5	Halo! Kje si? 30 let mobilne telefonije v Sloveniji	Tehniški muzej Slovenije – Muzej pošte in telekomunikacij	9. 11. 2021–31. 12. 2023	4.938	sredstva 2021
6	Bilo je pred 30. leti: Kako smo Slovenci dobili prvo osamosvojitveno znamko	Tehniški muzej Slovenije – Muzej pošte in telekomunikacij	9. 11. 2021–31. 12. 2023	4.938	0
7	Pravljice žive v velikem starem mestu – razstava ob 100. obletnici rojstva Ele Peroci	Osnovna Šola Polhov Gradec	3. 4.-31. 8. 2022	1354	0
8	Robot.si: Začetki slovenske industrijske robotike	Tehniški muzej Slovenije	18. 9. 2020–31. 12. 2023	v skupnem številu obiskovalcev	sredstva 2020
9	Tehnika za šport	Tehniški muzej Slovenije	2. 12. 2020-31.12.2022	v skupnem številu obiskovalcev	sredstva 2020
10	Zakladi iz depojev: Medicinski instrumenti in pripomočki	Tehniški muzej Slovenije	3. 4. 2021–3.4.2023	v skupnem številu obiskovalcev	sredstva 2021
11	Arhitekt Ivan (John) Jager in Ljubljanska šola za arhitekturo	Muzej za arhitekturo in oblikovanje	21.6.2022 – 1.1.2023	v skupnem številu obiskovalcev	6473

Gostovanja vaših razstav v drugih institucijah v letu 2022 *Navodilo: vpišete gostovanje vaše razstave v drugi instituciji*					
Št.	Naslov razstave	Institucija	Kraj in država gostovanja	Termin (od-do)	Število evidentiranih obiskovalcev
1	Z vami že 70 let: TMS 1951-2021	PVZ-Park vojaške zgodovine Pivka	Pivka, Slovenija	11.2.-31.8.2022	Ni evidence.
2	Z vami že 70 let: TMS 1951-2021	Dolenjski muzej Novo mesto	Glavni trg, Novo Mesto, Slovenija	5.9.-17.10.2022	Ni evidence.
3	Izvanbrodski motori iz Kopra	Pomorski i povijesni muzej Hrvatskog primorja Rijeka	Reka, Hrvaška	7.11.2022 do 10.1.2023	Muzej na Reki ni vodil evidence obiska razstave.
4	Znanje brez meja	Kulturni dom Gorica	Gorica, Italija	14.9.2022 do 5.10.2022	1.500
5	Prvi stadion in prva tovarna športnega orodja na Slovenskem	MOL, Turizem Ljubljana	Ljubljana, Gallusovo nabrežje, Slovenija	8.4.2022 8.5.2022	Razstava je bila postavljena na odprtem sprehajališču. Ni evidence obiskovalcev.
6	Praznični pozdravi iz muzeja	Mestna knjižnica Ljubljana (enota Poljane),	Ljubljana, Slovenija	14. 12. 2021–8. 11. 2022	Ni evidence.
7	Ko udari strela! Zgodovina podjetja A. J. Kogoj	Občina Ajdovščina	Ajdovščina, Slovenija	27. 9.-27. 10. 2022	485
8	Us & Them without Frontiers (Znanje brez meja)	Veleposlaništvo Republike Slovenije Washington	Washington, ZDA	10. 12.–17. 1. 2022	120
9	Us & Them without Frontiers (Znanje brez meja)	Parlament Ohia v Columbusu, ZDA	Columbus, ZDA	6. 4.-22.4. 2022	1600
10	Us & Them without Frontiers (Znanje brez meja)	Mestna hiša v Bethlehemu, Pensilvanija	Bethlehem, ZDA	17. 6.-1. 7. 2022	600
11	Rod Štefe in Arpada: Ris v Sloveniji	Občina Žužemberk	Grad Žužemberk, Slovenija	25.7.2017-25.7.2027	Ni evidence.
12	Rod Štefe in Arpada: Ris v Sloveniji	Lovska zveza Slovenije	Gornja Radgona, Slovenije	8. – 10. 4. 2022	14.000
13	Od vijaka do tramvaja	Ministrstvo za notranje zadeve RS	Štefanova ulica 2, Ljubljana	4. 10. 2022 – april 2023	16.000

** število obiskovalcev vpišete le, če je obisk po posameznih razstavah tudi evidentiran*

Projekti po pogodbah za zunanje naročnike v letu 2022			
Št.	Naslov projekta	Naročnik	Termin (od-do)
1			
2			
3			

Mednarodno sodelovanje – razstavni projekti v letu 2022			
Št.	Naslov projekta	Država	Termin (od-do)
1	Razstava izvenkrmnih motorjev Tomos s predmeti	Hrvaška	7.11.2022 do 10.1.2023
2	Znanje brez meja	Italija	14.9.2022 do 5.10.2022
3	Us & Them without Frontiers	Veleposlaništvo Republike Slovenije Washington, ZDA	10. 12. 2021 do 17. 1. 2022
4	Us & Them without Frontiers	Parlament zvezne države Ohio v Columbusu, ZDA	6. 4. do 22.4. 2022
5	Us & Them without Frontiers	Mestna hiša v Bethlehemu, Pensilvanija. ZDA	17. 6. do 1. 7. 2022

Projekti financirani in sofinancirani iz sredstev EU			
Št.	Naslov projekta	Nosilec projekta in trajanje projekta	Država
1	HECTOR, ERASUMUS+	Unione di Comuni Amiata Val d'Orcia 1. 9. 2019–31.12. 2022	Italija
2	Noč ima svojo moč	Hiša eksperimentov	Slovenija

Pojasnila k realizaciji razstavnega programa (največ do 1.000 znakov brez presledkov):

Oktobra 2022 smo uspešno odprli razstavo "**O svetlobi**". Poleg teoretičnega dela je velik del posvečen napravam, katerih delovanje je povezano s svetlobo. Med drugim so na ogled svetila, optične naprave ter naprave, ki delujejo na osnovi elektromagnetnega valovanja, ter predmeti, ki so plod domačega znanja, saj so številna slovenska podjetja v preteklosti in še danes uspešna na področju optičnih tehnologij. Posebej privlačen je interaktivni del razstave, ki je plod strokovnega in tehničnega znanja zaposlenih v TMS. Del razstave je posvečen slepim in slabovidnim in njihovim pripomočkom, ki kažejo, kako tehnologija lahko olajša vsakdanje življenje.
Maja smo v oglednem depoju Pivka pripravili novo pregledno občasno razstavo »**Vsak milimeter šteje: geodezija na Slovenskem skozi čas**«. Razstava predstavlja dosežek pri interpretaciji in kontekstualizaciji zbirke. Poleg priprave razstave smo urejali zbirko in večino predmetov digitalizirali ter profesionalno fotografirali. Ob sofinanciranju Geodetske uprave RS, smo poleg razstave pripravili še spremni katalog in s tem presegli načrte. Razstava bo v letu 2023 gostovala na več lokacijah po Sloveniji, začenši s Fakulteto za gradbeništvo in geodezijo UL.
Panojsko razstavo z naslovom **»Prvi stadion in prva tovarna športnega orodja na Slovenskem«** smo pripravili ob 100-letnici prvega vsesokolskega zleta v Ljubljani. V tehniškem pogledu je promovirala dva pomembna slovenska podjetnika. Tesarja Ivana Zakotnika in tovarnarja Jakoba Oražma iz Ribnice. Obiskovalci so si jo na Gallusovem nabrežju v Ljubljani lahko ogledali med 8.4.2022 in 8.5.2022. Format razstave je primeren za gostovanje po drugih lokacijah.
V prostorih Ministrstva za notranje zadeve (Štefanova 2, Ljubljana) smo gostovali z razstavo **»Od vijaka do tramvaja«**. Na razstavi smo s panoji in predmeti predstavili delo restavratorske službe TMS.
Z razstavo **»Us & Them without Frontiers«** smo uspešno gostovali po ZDA, najprej na Veleposlaništvu Republike Slovenije v Washingtonu, nato v Parlamentu zvezne države Ohio v Columbusu in Mestni hiši v Bethlehemu, Pensilvanija.
Z razstavo »Od vijaka do tramvaja« - o restavratorski službi TMS in poklicu in poklicanosti restavratorja smo gostovali na Štefanovi 2 v Ljubljani, v stavbi MNZ RS, gostovanje se nadaljuje v 2023.
V letu 2021 načrtovano razstavo razvoja **izvenkrmnih motorjev Tomos** Na Reki smo zaradi COVID-a prestavili v leto 2022. Odprli smo jo novembra 2022 v Pomorskem in zgodovinskem muzeju Hrvaškega primorja Reka in s tem realizirali zastavljeni cilj. Na razstavi smo prvič vsebinsko obdelali in celovito prikazali razvoj izvenkrmnih motorjev domače tovarne Tomos. Te motorje so poznali širom Jugoslavije, cenjeni pa so bili tudi v Evropi in v ZDA. V razstavo smo vključili tudi v tem letu novo pridobljeno gradivo.
S panojsko razstavo **Z vami že 70 let: TMS 1951-2021** smo v letu 2022 gostovali v Parku vojaške zgodovine Pivka in na glavnem trgu v Novem mestu (v sodelovanju z Dolenjskim muzejem in Občino

Novo Mesto).
Že peto leto zapored smo v okviru EU projekta **»Noč ima svojo moč«** uspešno organizirali Noč raziskovalcev.

*Navodilo za vpis v tabele **Spremljevalni programi**:- če je izvajate isti program (za npr. prvo in drugo triado oz. različne ciljne publike) program vpišete le enkrat (npr. ali k prvi ali k drugi triadi - odvisno od povezave z učnimi načrti in/ali zahtevnosti vsebine programa)*

Spremljevalni programi za otroke v letu 2022				
Št.		Število pripravljenih programov	Od tega število novih programov v letu 2022	Število obiskovalcev
1	Programi za predšolske otroke	10		137
2	Programi za osnovnošolce	50	9	12.822
3	Prilagojen program za otroke - ranljive skupine	3		65
	Programi dostopni po spletu • https://www.tms.si/osnovnosolske-kratkocasnice-baletka/ • https://www.tms.si/osnovnosolske-kratkocasnice-robot/ • https://www.tms.si/osnovnosolske-kratkocasnice-plezalec/ • https://www.tms.si/osnovnosolske-kratkocasnice-letalo/ • https://www.tms.si/kratkocasnica-cof/ • https://www.tms.si/kratkocasnica-telovadec/ • https://www.tms.si/kratkocasnica-telovadec-na-drogu/ • https://www.tms.si/kratkocasnica-jadrnica/ • https://www.tms.si/kratkocasnica-novoletni-okrasek/ • https://www.tms.si/domov/za-sole-in-skupine/ucna-ura/ • https://ucilnice.arnes.si/course/view.php?id=72727	11	1	797
	SKUPAJ	74	10	13821

Navedite naslove treh najbolj obiskanih programov, razstavni projekt katerega spremlja program in število obiskovalcev:		
Naslov programa	Naslov razstave katero spremlja program	Število obiskovalcev
1. Prikaz Ukročena elektrika (Nikola Tesla)	Pozor, elektrika (stalna elektrotehniška zbirka)	2..220
2. Vodenje po muzejskih zbirkah	Muzej pošte in telekomunikacij (stalna razstava)	1.003
3. Delavnica štampiljka	Muzej pošte in telekomunikacij (stalna razstava)	788

Spremljevalni programi mlade v letu 2022				
Št.	Naslov programa	Število pripravljenih programov	Od tega število novih programov v letu 2022	Število obiskovalcev
1	Programi za srednješolce	29	7	2.511
2	Programi za pripravo na maturo			

3	Programi za študente	5	1	18
4	(so) Mentorstva študentom in dijakom – seminarske, diplomske naloge, raziskovalne naloge			
5	Prilagojen program za mlade - ranljive skupine	3		40
6	Programi dostopni po spletu • *navedite spletno povezavo*			
	SKUPAJ	37	8	2.569

Navedite naslove treh najbolj obiskanih programov, razstavni projekt katerega spremlja program in število obiskovalcev		
Naslov programa	Naslov razstave katero spremlja program	Število obiskovalcev
1. Ukročena elektrika (prikaz Nikola Tesla)	Pozor, elektrika (stalna elektrotehniška zbirka)	737
2. Dnevi elektrotehnike	Dnevi znanosti in tehnike	343
3. Halo, kje si?, vodenje po občasni razstavi	Halo, kje si?,	283

Spremljevalni programi za odrasle v letu 2022				
Št.	Naslov programa	Število pripravljenih programov	Od tega število novih programov v letu 2022	Število obiskovalcev
1	Programi za odrasle	12	3	1.805
4	Izvedba simpozijev/ seminarjev	2	2	50
5	Prilagojen program za odrasle - ranljive skupine	8	2	259
6	Abonmaji			
8	Programi dostopni po spletu • https://www.tms.si/stalne-razstave/ • https://www.tms.si/RobotSi/ • https://www.tms.si/2021/02/24/razstava-70-let-tms/ • https://www.tms.si/digitalne-zbirke/ • https://www.burger.si/MuzejiInGalerije/TMS/** • https://www.tms.si/Titovazbirka/ • https://www.tms.si/2018/08/10/projekt-znanje-brez-meja/** • https://www.tms.si/2018/08/10/508/** • https://www.tms.si/2018/08/10/elektronski-katalog-k-razstavi-o-stanku-bloudku-v-angleskem-jeziku/** • https://www.soundsofchanges.eu/** • https://www.tms.si/stalne-razstave/muzej-poste-in-telekomunikacij	11	1	45.932
	SKUPAJ	33	8	48046

Navedite naslove treh najbolj obiskanih programov, razstavni projekt katerega spremlja program in število obiskovalcev		
Naslov programa	Naslov razstave katero spremlja program	Število obiskovalcev
1. Spletni ogled stalnih zbirk muzeja – virtualni sprehodi	Stalne muzejske zbirke	39.980
2. Splošno vodenje po muzejskih zbirkah	Stalne muzejske zbirke	1.677
3. Vodenje po muzejskih zbirkah	Muzej pošte in telekomunikacij (stalna razstava)	1.332

Spremljevalni programi za družine v letu 2022				
Št.	Naslov programa	Število pripravljenih programov	Od tega število novih programov v letu 2022	Število obiskovalcev
1	Družinska vodstva po razstavi	14	7	1200
4	Programi dostopni po spletu • Četrtkova naloga za radovedne in vedoželjne https://www.facebook.com/TehniskiMuzejSlovenije • Muzejski strip, ki predstavlja muzejske službe oz. delo v muzeju https://www.tms.si/2021/10/13/tms-to-smo-mi/ • https://www.tms.si/kratkocasnica-cof/ • https://www.tms.si/kratkocasnica-brancac/ • https://www.tms.si/kratkocasnica-zvezda/ • https://www.tms.si/kratkocasnica-okraski/ • https://www.tms.si/kratkocasnica-vrtavka/ • https://www.tms.si/kratkocasnica-telovadec/ • https://www.tms.si/kratkocasnica-telovadec-na-drogu/ • https://www.tms.si/kratkocasnica-novoletni-okrasek/ • https://www.tms.si/clovek-in-hrana/	11	2	1048
	SKUPAJ	25	9	2248

Navedite naslove treh najbolj obiskanih programov, razstavni projekt katerega spremlja program in število obiskovalcev		
Naslov programa	Naslov razstave katero spremlja program	Število obiskovalcev
1. Tematske nedelje (brezplačne delavnice za otroke, tematska vodenja, prikazi starih obrti, vključno z DiZiT: Dnevi elektrotehnike, Dnevi strojništva in Motorizirana preteklost)	Vse zbirke	921
2. Četrtkova naloga za radovedne in vedoželjne na FB	Spletni program	438
3. Poletna muzejska noč	Vse zbirke	329

Kratka pojasnila k realizaciji spremljevalnih programov (največ do 1.000 znakov brez presledkov)

Realizacija spremljevalnih programov je potekala v skladu z načrtom za leto 2022. Za šolske in srednješolske skupine smo pripravili tematska vodenja po novih občasnih razstavah (*O Svetlobi, Človek in hrana v začaranem krogu*), nov kombiniran program v sodelovanju s Komunalnim podjetjem Vrhnika in ponudili nove delavnice (Vrteči obroč, Metulj, Časovni mehanizem, Osnove robotike s Kubo roboti, E-odpadki in naše okolje v sodelovanju s podjetjem ZEOS).

V sodelovanju s Fakulteto za kemijo in kemijsko tehnologijo UL pripravili Dneve kemijskih znanosti in tehniške varnosti v aprilu, v novembru pa Dneve tekstilstva s Katedro za tekstilno in oblačilno inženirstvo Naravoslovnotehniške fakultete UL v okviru Dni znanosti in tehnike. Sodelovali smo na Festivalu Hokus pokus v Pionirskem domu, v zimskem času (januar, februar) so nas zainteresirane šole povabile na izvedbo delavnic na šoli.

Za širšo javnost smo izvedli programe ob Prešernovem dnevu, Mednarodnem muzejskem dnevu, Poletni muzejski noči, Ta veseli dan kulture ter tudi projekt Noč ima svojo moč z glavnim dogodkom v

septembru Noč raziskovalcev.

Za družine smo v sodelovanju z zunanjimi sodelavci pripravili astronomsko delavnico, ustvarjalno delavnico, predstavitev Photon robotov, drop-in delavnico v sodelovanju z Gostilno Bistra za promocijo Skrivnostne Bistre (njihovega zeliščnega vrta) in delavnice kvačkanja za mlade; poleg že uveljavljenega programa (vodenje za družine po muzejskih zbirkah, počitniških vodenj Sredi tedna v muzej, brezplačnih nedeljskih drop-in delavnic, prikazov starih obrti, prikaza Ukročena elektrika).

Skupaj s še štirimi muzeji (MNZS, Slovenski planinski muzej, Tržiški muzej in Slovenski šolski muzej) in Slovenskim olimpijskim komitejem smo se povezali v Tednu športa in predstavljali svoje občasne razstave na temo športa in kulturne dediščine. Olimpijski komite pa je za otroke in mlade po duši pripravil športni poligon ter nošenje bakle z olimpijsko himno.

Za odrasle smo v sodelovanju z zunanjimi sodelavci pripravili opazovanje ptic in rastlin na obronkih barja. V okviru občasne razstave Človek in hrana pa vodenje z Janezom Bogatajem.

Za ranljive skupine omogočamo po predhodnem dogovoru in ogledu možnosti izvedbe prilagojen program, ki se razlikuje od skupine do skupine. Za vse zainteresirane pa na naših socialnih omrežjih pripravljamo tudi različne miselne naloge in predloge za delavnice za ustvarjanje doma.
Pripravili smo fotografsko razstavo, ki se je navezovala na razstavo Tehnika za šport (S cunjo nad glavo na temo jadralnega padalstva).

V Muzeju pošte in telekomunikacij smo v letu 2022 pripravili številne dejavnosti za vse starostne skupine. Največji delež obiskovalcev na naših programih predstavljajo skupine osnovnošolcev, ki prihajajo v muzej v okviru dni dejavnosti. Že vrsto let je najbolj priljubljena in obiskana delavnica izdelava poštnega roga. Za družine in odrasle pripravljamo javna vodstva in dneve odprtih vrat, na katerih ponujamo pestre programe tudi v sodelovanju z lokalno skupnostjo z namenom spodbujanja kulturnega turizma.

Posredovanje informacij o kulturni dediščini – izdajanje publikacij: katalogov, vodnikov in periodika v letu 2022

	Naslov publikacije	Avtor	Navedite naslov razstave katero spremlja publikacija	Število prodanih izvodov	Skupna višina porabljenih sredstev (v €)
1	Vsak milimeter šteje: Geodezija na Slovenskem skozi čas	Martina Orehovec, Janez Slak, Dušan Kogoj, Dušan Petrovič, Mateja Urbančič, Boštjan Pucelj, Tomaž Šuštar	Vsak milimeter šteje: Geodezija na Slovenskem skozi čas	6	5.000
2	Človek in hrana v začaranem krogu	Ajda Kozjek, Irena Marušič, Ana Katarina Ziherl, Janez Bogataj, Irena Porekar Kacafura, Aleksandra Mrdavšič	Človek in hrana v začaranem krogu	30	5.000
3	Kako deluje telefonska centrala?	Estera Cerar, Ajda Kozjek	Muzej pošte in telekomunikacij (stalna razstava)	0	2.040
4	O svetlobi	Orest Jarh, Lovro Cigić, Barbara Rezar Grilc, Ana Katarina Ziherl, Boris Brovinsky	O svetlobi	0	4.829
				skupaj	**16.869,00**

Pojasnila k realizaciji izdajanja publikacij (največ do 1.000 znakov brez presledkov):

V skladu s priporočilom, zapisanim v odločbi Ministrstva za kulturo, je avtorska skupina razstave *Vsak milimeter šteje: Geodezija na Slovenskem skozi čas*, poleg prijavljene razstave pripravila in izdala še vodnik po razstavi z istim naslovom. Finančna sredstva za tisk kataloga je prispevala Geodetska uprava Republike Slovenije, ki je sodelovala kot partner projekta.

V okviru razstave *Človek in hrana v začaranem krogu*, smo poleg e-kataloga s sredstvi Ministrstva za kulturo izdali še tiskano verzijo.

Katalog ob razstavo *O svetlobi* je v tisku.

Konec leta 2022 smo v dislocirani enoti, v Muzeju pošte in telekomunikacij, izdali prvo v seriji knjižic Kako deluje z naslovom *Kako deluje telefonska centrala?,* ki na zabaven in poučen način skozi utrinke iz preteklosti s pomočjo ilustracij, fotografij in arhivskega gradiva popularizira tehniško dediščino. Namenjena je mladim od dvanajstega leta in širši zainteresirani javnosti. Ker je knjižica izšla tik pred novim letom jo bomo ponuditi v prodajo v 2023.

Realizacija promocijske dejavnosti muzeja (največ do 1.000 znakov brez presledkov)

Povišali smo naklado za sezonsko zloženko TMS v Bistri v italijanskem jeziku, saj opažamo večje zanimanje za naš muzej na italijanskem tržišču. Programe za osnovne in srednje šole smo promovirali peko e-obvestil, zloženke in e-zloženke ter v sodelovanju z založbo Didakta (v reviji in na spletu).
Uvedli smo novosti v Arnesovi spletni učilnici in na muzejski spletni strani, ki so v pomoč učencem in učiteljem pri izvedbi pouka na daljavo. Obnovili smo spletna gradiva za učitelje.
Pripravili smo virtualni sprehod po razstavi Robot.si in na spletni strani objavili naše publikacije v elektronski obliki, da jih zainteresirana javnost lahko prelista.
Objave v spletnih in tiskanih izdajah medijev so se osredotočale predvsem na: občasno razstavo Človek in hrana, Vsak milimeter šteje, O svetlobi, panojsko razstavo Prvi stadion na Gallusovem nabrežju, gostujočo razstavo Arhitekt Ivan Jager in Ljubljanska šola za arhitekturo ter strokovne dogodke Dnevi elektrotehnike in Dnevi strojništva.
Ocenjujemo, da imajo panojske razstave na prostem ter skupni dogodki (npr. Mednarodni muzejski dan, Poletna muzejska noč, Noč ima svojo moč ipd.) ter razstave muzejev v okviru ICOM-a in Skupnosti muzejev Slovenije vsekakor velik promocijski vpliv, tako da se bomo zavzemali za tovrstne predstavitve tudi v bodoče.

III. ODKUPI PREDMETOV PREMIČNE KULTURNE DEDIŠČINE

Odkupi premične kulturne dediščine (*vpisujte le odkupe v vrednosti nad 500 €*)

Pridobljen predmet - odkup	Cena/vrednost (v €)	Financer *
A0003191 18 razglednic, ki prikazujejo Polhograjsko graščino in Polhov Gradec v različnih časovnih obdobjih	**580,00** €	**Ministrstvo za kulturo RS**
E0001184 Zbirka osnutkov in skic poštnih znamk ter pripadajočih dokumentov po letu 1945 za Slovensko Primorje in Istro arhitekta Miroslava Oražma.	**20.000** €	**Ministrstvo za kulturo RS, Pošta Slovenije**
SKUPAJ	**20.580**€	

**(vpiše se MK, drugi proračunski viri, sponzorji, donacija, lastna sredstva)*

Pojasnila k realizaciji izvajanja odkupov premične kulturne dediščine (največ do 500 znakov brez presledkov):

V letu 2022 je bil opravljen nakup zbirke osnutkov in skic za poštne znamke za Slovensko Primorje in Istro ter pripadajočih dokumentov v vrednosti 20.000 €. Osnutki in skice, ki so nastali kmalu po letu 1945, so delo arhitekta in Plečnikovega učenca Miroslava Oražma.
Za zbirko Muzeja pošte in telekomunikacij smo odkupili 18 razglednic z motivi Polhograjske graščine in Polhovega Gradca iz različnih časovnih obdobij v vrednosti 580 €.
Drugih nakupov nad 500 € ni bilo.

Pojasnila k realizaciji nalog digitalizacije po izdanih odločbah in ocena učinkovitosti porabe dodeljenih proračunskih sredstev za izvajanje nalog javne službe:

- Uredili smo profesionalno fotografiranje predmetov iz muzejskih zbirk TMS za večnamensko uporabo fotografij: za dokumentacijo (muzejska dokumentacijska baza Kronos), za promocijo muzeja in ostale muzejske aktivnosti, za večjo dostopnost tehniške kulturne dediščine za javnost (objava na spletni strani muzeja in družbenih omrežjih). Fotografiranje je zajemalo izbrane predmete iz naslednjih muzejskih zbirk: Slovenska geodetska zbirka, promet (Titovi avtomobili, zbirka IMV Novo mesto), tekstil, pošta in telekomunikacije (telefoni), medicina, gozdarstvo (geodetski merilni inštrumenti) ter predmeti za razstavo *O svetlobi.*
- Posneli smo virtualne predstavitve sedanje postavitve stalnih zbirk muzeja in jih objavili na spletni strani, z namenom, da bo lahko v času zaprtja posameznih delov muzeja, ob prenovi gradu Bistra, javnosti omogočen spletni dostop do zbirk, ki ne bodo več na ogled. Obenem smo virtualne predstavitve dokumentirali in shranili kot gradivo za zgodovino muzeja.
- Nadgradili smo dokumentacijski sistem Kronos, s posebno prilagoditvijo za zahteve TMS-ja.
- Nadaljevali smo leta 2021 začeto digitalizacijo analogne fototeke TMS 1951-2001: skeniranje negateke, ki je zajemalo negative srednjega in večjega formata. Do zdaj je bilo skupno poskeniranih 13.724 enot.

Ocenjujemo, da smo v letu 2022 v celoti realizirali načrte digitalizacije in izjemno učinkovito porabili namenska proračunska sredstva za digitalizacijo (izdana odločba, št. 62100-19/2021-3340-59 z dne 14. 4. 2022).

Dodatek:

A. PROSTORI

Podatki o količini m² novo pridobljenih prostorov v letu 2022		
Naslov:	Površina (m²):	Namembnost (depoji, razstavni prostor, delavnice, uprava...)
SKUPAJ		

Zbirnik prostorov za izvajanje dejavnosti v letu 2022 ***Navodilo:*** skupna površina prostorov v m² naj se ujema s tabelo »Popis objektov in prostorov«	Površina v m²
Razstavni prostori za stalne razstave	6.299
Razstavni prostori za občasne razstave	442
Prostori za poslovno dejavnost	70
Prostori kustodiatov in dokumentacije	331
Prostori za namen izvajanja vsebin spremljevalnih pedagoško/andragoških programov	329
Konservatorsko-restavratorske delavnice	411
Knjižnica	58
Dislocirane enote – razstavna dejavnost	448
Depoji	4.136
Muzejska trgovina	37
Drugo	2.757
SKUPAJ površina prostorov za vse dejavnosti	15.318

B. INVESTICIJSKO VZDRŽEVANJE IN NAKUP OPREME

Investicijsko vzdrževanje s sredstvi MK – realizacija po odločbi za leto 2022		
Namen	Višina namensko odobrenih sredstev MK	Porabljena višina sredstev
Izdelava tlakov v dvorani protokolarnih vozil	48.000	48.000
Prenova razsvetljave	12.500	12.500
Klimatska naprava	700	700
Priklop Muzeja pošte in telekomunikacij na javno kanalizacijo	8.000	8.000
SKUPAJ	69.200	69.200

Pojasnila k realizaciji investicijskega vzdrževanja (največ do 500 znakov brez presledkov):

V dvorani protokolarnih vozil smo izvedli gradbeni poseg – izdelavo tlakov z dvokomponentno sintetično modificirano robustno debelo slojno bitumensko hidroizolacijo, toplotno izolacijo in samorazlivnim estrihom debeline 8 cm z mikro armaturo.
V razstavnih prostorih smo prenovili dotrajano razsvetljavo in s tem znižali stroške električne energije.
Na upravi TMS, ki se nahaja v delu podstrešja stare Tobačne smo za eno pisarno kupili novo klimatsko napravo.
Muzej pošte in telekomunikacij je imel greznico, po izgradnji kanalizacije v Polhovem Gradcu pa ga je bilo potrebno priključiti nanjo. V ta namen smo izvedli priklop in s tem povezana gradbena dela.

Nakup opreme s sredstvi MK – realizacija **po odločbi za leto** 2022		
Namen	Višina namensko odobrenih sredstev MK	Porabljena višina sredstev
Oprema za vzpostavitev in izboljšanja sistema varovanja. Skupaj porabljeno: 980 €, od tega za:		
1. Mikrotik brezžična dostopna točka	200	200
2. Podatkovni center na sekundarni lokaciji in razširitev diskovnega polja glavnega strežnika	7.450	7.450
3. Zamenjava senzorjev in obnova instalacije	550	550
4. Zunanji diski (10X)	1.600	1.600
b) Oprema za ureditev depojev. Skupaj porabljeno: 46.200 €, od tega za:		
1. Vlažilci v zbirkah Muzeja pošte in telekomunikacij	4.200	
2. Podesti za opremo depojev	28.800	
3. Kontejnerji za potrebe selitve in zaplinjevanja	8.200	
4. Oprema in pakirni material, potrebni za selitev	4.000	
5. Najem dvigala s platojem	1.000	
c) Oprema za konservatorsko-restavratorske delavnice. Skupaj porabljeno: 13.250 €, od tega za:		
1. Fotoaparat	1.350	1.350
2. Foto stojalo	150	150
3. Paletni regali	5.200	5.200
4. Nakovalo	400	400
5. Garnitura navojnih svedrov in čeljusti za fin navoj metrična	900	900
6. Garnitura navojnih svedrov in čeljusti za fin navoj colska	700	700
7. Stebrni vrtalni stroj	3.500	3.500
8. Komplet akumulatorskega orodja	1.050	1.050
d) Oprema za delovni proces digitalizacije. Skupaj porabljeno: 4.500 €, od tega za:		
1. Računalniki	4.500	4.500
2.		
3.		
e) Oprema za razstave. Skupaj porabljeno: 3.300 €, od tega za:		
1. Monitorji	2.000	2.000
2. Material	1.300	1.300
3.		
f) Oprema za ureditev prostorov za izvajanje pedagoško/andragoških vsebin. Skupaj porabljeno: _____ €, od tega za:		
1.		
2.		
3.		
g) Drugo (navedite). Oprema za delavnice in vzdrževanje prostorov. Skupaj porabljeno: 3.750 €, od tega za:		
1. Vrtalno in rezalno orodje	450	450
2. Premi električni brusilnik	300	300
3. Baterijski vrtalnik in vijačnik	550	550
4. Višinski obrezovalnik	450	450
5. Rahljalnik	500	500
6. Sesalec za suho sesanje (3X)	1.200	1.200
7. Akumulatorski čistilec za stekla	300	300
SKUPAJ VSE POSTAVKE PORABLJENO	**71.980**	**71.980**

Pojasnila k realizaciji nakupa opreme (največ do 500 znakov brez presledkov):

Z nakupi računalniške opreme skrbimo za kvaliteto in boljše pogoje dela ter ustrezno varnost podatkov

zavoda. Za potrebe konserviranja predmetov smo kupili rabljen kontejner v katerem zaplinjamo predmete iz organskih materialov. Kasneje ga lahko uporabimo tudi kot prostor za shranjevanje. Kupili smo tudi opremo, ki jo potrebujemo za selitev predmetov iz gradu Bistra v ustreznejše prostore.
Nov komplet orodja, svedrov, čeljusti in vrtalni stroj konservatorsko – restavratorska služba potrebuje za varno in kakovostno opravljanje svojega dela.
Traktorsko kosilnico smo kupili zaradi dotrajanosti prejšnje, 30 let stare. Potrebujemo jo za urejanje muzejskega parka in vzdrževanja ustrezne zunanje podobe kompleksa.
Razstavno opremo smo kupili za namen postavitve razstave Vsak milimeter šteje: Geodezija na Slovenskem skozi čas.
Nove pripomočke za čiščenje smo kupili zaradi dotrajanosti starih in pospešitve delovnega procesa.

Investicijsko vzdrževanje in nakup opreme iz drugih virov		
Namen	Vir	Porabljena višina sredstev
Izdelava DIIP-a za prenovo Koblerjevega mlina	Zaenkrat lastna sredstva. Čakamo posebno pogodbo MK.	2.060,52
Izdelava DIIP-a za prenovo Bistre	Posebna pogodba MK št. 3340-23-080004 o sofinanciranju obnove grajsko – samostanskega objekta Bistra	4.587,20
Izdelava projektne dokumentacije za prenovo Bistre faze IZP	Posebna pogodba MK št. 3340-23-080004 o sofinanciranju obnove grajsko – samostanskega objekta Bistra	45.667,50
SKUPAJ		52.315,22

C. ZAPOSLENI

Število zaposlenih po področjih dejavnosti muzeja na dan 1.1.2022				
Dejavnost		**Financer MK**	**Drugi viri**	**SKUPAJ**
Poslovna dejavnost	Direktor	1	0	1
	Pomočnik direktorja	0	0	0
	Služba za komunikacije	1	0	1
	Finančni delavci	1	0	1
	Administrativni delavci	1	0	1
SKUPAJ – poslovna dejavnost		**4**	**0**	**4**
Tehnična služba	Tehnični delavci (vzdrževalec, vratar, receptor, hišnik, varnostnik, kurir, čistilec)	9	1	10
	Informatik, dipl. informatik, sistemski inženir, inženir	0	0	0
SKUPAJ – Tehnična služba		**9**	**1**	**10**
Strokovna dejavnost	Kustosi	10	1	11
	Konservatorji, restavratorji	7	0	7
	Drugi strokovni delavci	0	1	1
SKUPAJ - Strokovna dejavnost		**17**	**2**	**19**
VSI SKUPAJ (poslovna dejavnost, tehnična služba, strokovna dejavnost)		**30**	**2**	**32**

Število zaposlenih glede na vrsto zaposlitve na dan 1.1.2022	**Strokovni delavci**	**Tehnična služba in informatika**	**Uprava**	**SKUPAJ**
a) Redno zaposleni za nedoločen čas:	**17**	**11**	**4**	**32**
• od tega s krajšim delovnim časom:				
b) Število zaposlenih za določen čas:				
• od tega s krajšim delovnim časom:		**1**		**1**
c) Občasno, projektno zaposleni po podjemni pogodbi (število izvajalcev na dan 3.1.2022)	**1**			**1**
• Skupno število vseh sklenjenih podjemnih pogodb v letu 2022	**2**	**4**		**6**
• Od tega število sklenjenih podjemnih pogodb z osebami statusom samozaposlenega v kulturi v letu 2022	**0**	**0**		
d) Občasno, projektno zaposleni po pogodbi o avtorskem delu				
• Skupno število sklenjenih avtorskih pogodb v letu 2022	**19**	**1**		**20**
• Od tega število sklenjenih avtorskih pogodb z osebami s statusom samozaposlenega v kulturi v letu 2022	**0**	**0**		
e) Študentsko delo (*število izvajalcev na dan 3.1.2022*)				
• Skupno število vključenih študentov v študentsko delo v letu 2022	**18**	**1**		**19**
• Skupno število opravljenih ur študentskega dela v letu 2022	**700**	**51**		**751**
f) Prostovoljci, neplačani delavci (število izvajalcev na dan 3.1.2022)				
• Skupno število prostovoljcev v letu 2022				
• Skupno število opravljenih ur prostovoljnega dela v letu 2022				
Število vključenih izvajalcev v javna dela v letu 2022	**1**	**3**		**4**

Število zaposlenih v muzeju glede na starost
Navodilo: vpiše se stanje zaposlenih, ki jih financira MK na dan 1.1.2022

starostni razredi	število vseh zaposlenih	število zaposlenih - strokovna dejavnost
do 29 let	1	1
od 30 do 39 let	5	2
od 40 do 49 let	5	3
od 50 do 59 let	16	7
nad 60 let	6	5
SKUPAJ	33	18
Povprečna starost zaposlenih strokovnih delavcev		49,66

D. DOSTOPNOST DO PREMIČNE KULTURNE DEDIŠČINE

Dostopnost do kulturne dediščine gibalno in senzorno oviranim osebam – novosti v letu 2022 (prosimo odgovorite na kratko):

Zagotavljanje dostopnosti do grajenega okolja oz. do objektov v katerih se opravljajo naloge javne službe:
- Tehniški muzej Slovenije zaradi stanja in vrste objektov v katerem se nahajajo zbirke, žal že dlje časa ni izvajal posegov, ki bi izboljšali dostopnost do kulturne dediščine gibalno oviranim. Te izboljšave smo vključili v idejno zasnovo muzeja po prenovi, ki se bo začela v letu 2023. V skladu s smernicami za vzpostavitev dostopnosti kulturne dediščine ranljivim skupinam in strokovnimi standardi se trudimo vsako novo razstavo pripraviti tako, da njeno vsebino približamo čim širši množici obiskovalcev.

Zagotavljanje dostopnosti do razstav/ spremljevalnih programov/ informacij:
- Za najavljene skupine z različnimi oviranostmi pripravimo prilagojen program. Omogočimo jim tudi brezplačni vstop.
- V Muzeju pošte in telekomunikacij je celotna stalna razstava prilagojena slepim in slabovidnim obiskovalcem.
- Aktivno sodelujemo z Junaki tretjega nadstropja, prav tako vsem predstavnikom ranljivih skupin vedno omogočimo prost vstop v naš muzej.

Sistem podpore delodajalcem, ki zaposlujejo invalide/ali imate zaposlene tudi invalidne osebe:
- Če so pogoji posameznega delovnega mesta primerni, TMS zaposluje tudi invalidne osebe, največkrat preko javnih del. Če bi muzejski objekt omogočal, bi jih z veseljem vključili še več.

Ozaveščanje javnosti o kulturnih prispevkih invalidov/vključevanje invalidov v izvajanje javne službe:
- Pri pripravi razstave »O svetlobi » smo aktivno sodelovali z Zvezo slepih in slabovidnih RS. Posodili so nam tehnične pripomočke, ki jih uporabljajo v vsakodnevnem življenju, muzej jih je razstavil, profesionalno fotografiral in predstavil v katalogu razstave.

Prilagojenost spletne strani senzorno oviranim osebam:

- Spletna stran je s posameznimi elementi prilagojena tako slušno kot vidno oviranim osebam.

- Virtualni sprehodi po muzeju omogočajo slepim in slabovidnim, da prisluhnejo krajši strokovni razlagi ob sprehodu skozi muzejsko zgodovino in zbirke.

- E-razstave, e-izdaje in članki, spletne učilnice in digitalne zbirke so primerne za uporabo tudi za posameznike s slušnimi težavami. Posebna stran je namenjena predstavitvi tehniške dediščine slepim in slabovidnim s pomočjo izbranih razglednic iz dokumentacije Tehniškega muzeja Slovenije. Pripravili smo izbor dvanajstih razglednic iz sedmih tematskih skupin: Grad Bistra, elektrarne, tekstilstvo, gozdarstvo, kmetijstvo, promet, Ljubljana.

- Pri Zavodu Ustvarjalna Pisarna Sodelujem smo naročili pripravo tehničnih opisov teh razglednic. Slepi in slabovidni lahko tako ob poslušanju opisov zaznajo in občutijo vsebino razglednice. Naš namen je, da prilagojena predstavitev izbranih razglednic pritegne zanimanje slepih in slabovidnih za našo tehniško dediščino in jih spodbudi k nadaljnjim obiskom našega muzeja. Po drugi strani naj pripomore tudi k večji zavesti videčih o težavah, s katerimi se soočajo slepe in slabovidne osebe. Hkrati nam metoda tehničnih opisov predstavlja model za nadaljnje prilagoditve slepim in slabovidnim osebam.

- Spletna stran muzeja je prilagojena tako, da tekstovna verzija olajša slabovidnim branje na spletni strani.

Evidenca obiskovalcev javnega zavoda v letu 2022

Navodilo: prosimo, da podatke o obiskovalcih strnete v kategorije, navedene v tabeli in ne prilagate tabel z drugimi kategorijami

Vrsta vstopnice	Cene vstopnic (v €)	Število izdanih vstopnic			Prihodek od prodanih vstopnic (v €)
		Obiskovalci iz Slovenije (1)	Obiskovalci iz tujine (2)	SKUPAJ obiskovalci (1+2)	
izdana brezplačna vstopnica otroci in mladina	0	2238		2238	0
izdana brezplačna vstopnica odrasli	0	2782		2782	0
izdana brezplačna vstopnica družina	0				0
plačana vstopnica otroci in mladina	4,00	1299	336	1635	6.692,60
plačana vstopnica odrasli	6,50	6369	1247	7616	40.048,40
plačana vstopnica - družina	13,00	5946		5946	20.873,80
plačana vstopnica skupina otroci in mladina	3,00	13073	159	13232	39.785,50
Plačana vstopnica skupina odrasli	5,00	2003	97	2100	8.903,50
SKUPAJ		**33.710**	**1.839**	**35.549**	**116.303,30**

Evidenca obiskovalcev javnega zavoda v letu 2022 – dislocirana enota Muzej pošte in telekomunikacij, Polhov Gradec

Navodilo: prosimo, da podatke o obiskovalcih strnete v kategorije, navedene v tabeli in ne prilagate tabel z drugimi kategorijami

Vrsta vstopnice	Cene vstopnic (v €)	Število izdanih vstopnic			Prihodek od prodanih vstopnic (v €)
		Obiskovalci iz Slovenije (1)	Obiskovalci iz tujine (2)	SKUPAJ obiskovalci (1+2)	
izdana brezplačna vstopnica otroci in mladina	0	847	0	847	0
izdana brezplačna vstopnica odrasli	0	578	3	581	0
izdana brezplačna vstopnica družina	0	0	0	0	0
plačana vstopnica otroci in mladina	2,00	533	3	536	1.072,00
plačana vstopnica odrasli	2,50	221	20	241	602,50
plačana vstopnica - družina	6,00	136	1	137	822,00
plačana vstopnica skupina otroci in mladina	1,60	2.345	25	2.370	3.792,00
Plačana vstopnica skupina odrasli	2,00	226	0	226	452,00
SKUPAJ		**4.886**	**52**	**4.938**	**6.740,50**

Evidenca obiskovalcev javnega zavoda v letu 2022 – dislocirana enota Ogledni depo Soteska
Navodilo: prosimo, da podatke o obiskovalcih strnete v kategorije, navedene v tabeli in ne prilagate tabel z drugimi kategorijami

Vrsta vstopnice	Cene vstopnic (v €)	Število izdanih vstopnic			Prihodek od prodanih vstopnic (v €)
		Obiskovalci iz Slovenije (1)	Obiskovalci iz tujine (2)	SKUPAJ obiskovalci (1+2)	
izdana brezplačna vstopnica otroci in mladina					
izdana brezplačna vstopnica odrasli	0	8		8	00,00
izdana brezplačna vstopnica družina					
plačana vstopnica otroci in mladina	1,30	49		49	63,70
plačana vstopnica odrasli	1,50	271		271	345,50
plačana vstopnica - družina					
plačana vstopnica skupina otroci in mladina	1,10	255		255	360,30
Plačana vstopnica skupina odrasli	1,30	208		208	251,80
	SKUPAJ	**791**		**791**	**1.021,30**

Ocenjeno število tistih obiskovalcev, ki niso prejeli vstopnice *(npr.: odprtja razstav…)*	160
Število evidentiranih uporabnikov digitalnih vsebin na uradni spletni strani muzeja	158.506
Število evidentiranih zunanjih uporabnikov muzejskega gradiva v dokumentaciji	24

E. DEJAVNOST SPECIALNE KNJIŽNICE ZA KULTURNO DEDIŠČINO

Število enot knjižničnega gradiva v specialni knjižnici (do 31.12.2022)	13.873
Število enot knjižničnega gradiva pridobljenega z nakupom v letu 2022	80 (2 monografski in 78 serijskih)
Število enot knjižničnega gradiva pridobljenega z izmenjavo v letu 2022	15 (11 monografskih in 4 serijske)
Število strokovnih delavcev v knjižnici	0
Število zunanjih uporabnikov v knjižnici	0
Dostopnost do elektronskih publikacij	da **ne** *(označite)*
Površina prostorov, ki so namenjeni specialni knjižnici	54 m^2
Višina porabljenih sredstev državnega proračuna za nakup knjižničnega gradiva	488,37 €

2. Posebni del – poročilo o doseženih ciljih in rezultatih

1. Zakonske in druge pravne podlage, ki pojasnjujejo delovno področje posrednega uporabnika;

Pravne podlage za delovanje TMS so podane v sledečih predpisih:

- Pravno podlago za delovanje Tehniškega muzeja Slovenije dajejo ustanovitveni akt iz leta 2003 (Uradni list RS 60/03) ter sklepi o spremembah in dopolnitvah:
- Sklep o spremembi in dopolnitvi Sklepa o ustanovitvi javnega zavoda Tehniški muzej Slovenije (Uradni list RS, 119/07),
- Sklep o spremembah in dopolnitvah Sklepa o ustanovitvi javnega zavoda Tehniški muzej Slovenije (Uradni list RS, 8/09),
- Sklep o spremembi in dopolnitvi Sklepa o ustanovitvi javnega zavoda Tehniški muzej Slovenije (Uradni list RS 78/14).
- Nacionalni program za kulturo,
- Zakon o uresničevanju javnega interesa za kulturo (Uradni list RS, št. 77/07 – uradno prečiščeno besedilo, 56/08, 4/10, 20/11, 111/13, 68/16, 61/17 in 21/18 – ZNOrg) s podzakonskimi predpisi,
- Zakon o varstvu kulturne dediščine (Uradni list RS, št. 16/08, 123/08, 8/11 – ORZVKD39, 90/12, 111/13, 32/16 in 21/18 – ZNOrg),
- Pravilnik o varovanju in hranjenju nacionalnega bogastva in muzejskega gradiva, o vpisu v razvid muzejev in o podelitvi pooblastila za opravljanje državne javne službe muzejev (Uradni list RS, št. 47/12),
- Pravilnik o seznamih zvrsti dediščine in varstvenih usmeritvah (Uradni list RS, št. 102/10),
- Pravilnik o pridobivanju nazivov v dejavnostih varstva kulturne dediščine (Uradni list RS, št. 47/18) in drugi podzakonski predpisi s področja varstva kulturne dediščine,
- ICOM-ov kodeks muzejske etike,
- Kolektivna pogodba za kulturne dejavnosti v Republiki Sloveniji (Uradni list RS, št. 45/94, 45/94, 39/96, 39/99 – ZMPUPR, 82/99, 102/00, 52/01, 64/01, 43/06 – ZKolP, 60/08, 32/09, 32/09, 40/12, 46/13, 106/15, 46/17, 2/17 – popr. in 80/18).

Ostali zakoni in druge pravne podlage, ki urejajo delovanje muzejev:

- Pravilnik o napredovanju zaposlenih v javnih zavodih na področju kulture (Uradni list RS, št. 41/94, 2/96, 106/00 in 56/02),
- Zakon o delovnih razmerjih (Uradni list RS, št. 21/13, 78/13 – popr., 47/15 – ZZSDT, 33/16 – PZ-F, 52/16, 15/17 – odl. US in 22/19 – ZPosS),
- Zakon o zavodih (Uradni list RS, št. 12/91, 8/96, 36/00 – ZPDZC in 127/06 – ZJZP),
- Zakon o javnih uslužbencih (Uradni list RS, št. 63/07 – uradno prečiščeno besedilo, 65/08, 69/08 – ZTFI-A, 69/08 – ZZavar-E in 40/12 – ZUJF),
- Zakon o avtorski in sorodnih pravicah (Uradni list RS, št. 16/07 – uradno prečiščeno besedilo, 68/08, 110/13, 56/15, 63/16 – ZKUASP in 59/19),
- Zakon za uravnoteženje javnih financ (Uradni list RS, št. 40/12, 96/12 – ZPIZ-2, 104/12 – ZIPRS1314, 105/12, 25/13 – odl. US, 46/13 – ZIPRS1314-A, 56/13 – ZŠtip-1, 63/13 – ZOsn-I, 63/13 – ZJAKRS-A, 99/13 – ZUPJS-C, 99/13 – ZSVarPre-C, 101/13 – ZIPRS1415, 101/13 – ZDavNepr, 107/13 – odl. US, 85/14, 95/14, 24/15 – odl. US, 90/15, 102/15, 63/16 – ZDoh-2R, 77/17 – ZMVN-1 in 33/19 – ZMVN-1A).

Muzeji smo poleg zaveze k ravnanju v skladu z nacionalno zakonodajo zavezani tudi delovanju v skladu z definicijo muzeja svetovne muzejske organizacije pod okriljem UNESCA – ICOM (muzeji so nepridobitne ustanove, namenjene evidentiranju, zbiranju, hrambi, konservaciji in restavriranju, dokumentiranju, proučevanju ter popularizaciji premične kulturne dediščine) in ICOM-ovemu kodeksu muzejske etike.

Muzeji ob upoštevanju nacionalne zakonodaje in Strategije kulturne dediščine 2020–2023 sledimo smernicam evropske strateške usmeritve (Evropska strategija kulturne dediščine za 21. stoletje (2017), Unescovo Priporočilo o zaščiti in promociji muzejev in zbirk, njihove raznolikosti in vloge v

družbi (2015), sklepi Sveta EU o participativnem upravljanju kulturne dediščine (2014), priporočila Komisije EU o digitalizaciji in spletni dostopnosti kulturnega gradiva in digitalnem arhiviranju (2011)).

2. Dolgoročni cilji posrednega uporabnika, ki izhajajo iz večletnega programa dela in razvoja posrednega uporabnika oz. področnih strategij in nacionalnih programov;

Dolgoročni cilji Tehniškega muzeja Slovenije izhajajo iz osnovnega poslanstva in sprejete strategije muzeja 2020–2024 ter vizije razvoja nove direktorice:

- prenova kompleksa Bistra s poudarkom na osrednjem samostansko-grajskem kompleksu, spomeniku nacionalnega pomena, ki je najbolj ogrožen, kot osrednje lokacije muzeja z večino razstavnih in depojskih prostorov, oblikovanje idejne zasnove vsebinske prenove in priprava arhitekturnih podlag za prenovo;
- posodobitev zbiralne politike in reorganizacija kustodiatov;
- povečanje atraktivnosti razstav, interaktivnost in digitalizacija;
- načrtna in sistematična inventarizacija, reinventarizacija in digitalizacija celotnega muzejskega fundusa;
- dopolnitev muzejskih zbirk z gradivom in vsebinami manjkajočih strokovnih področij, ki so nujni za celovitejše razumevanje razvoja znanj na področju tehnike, znanosti in inovacij v Sloveniji;
- povečanje prepoznavnosti TMS in privabljanje novih obiskovalcev muzeja in turistov, širjenje kroga »prijateljev« muzeja;
- skrb za popularizacijo dediščine in širitev obsega in kakovosti pedagoško-andragoške ponudbe; pedagoške in andragoške aktivnosti, izdajanje publikacij, aktivnosti izven muzejskih prostorov,
- skrb za nadaljevanje obnove in prenove objektov v upravljanju;
- ureditev depojske problematike za zagotavljanje ustreznih prostorskih, klimatskih in varnostnih pogojev hranjenja eksponatov (vključno s problematiko eksponatov večjih dimenzij);
- povezovanje z muzeji, izobraževalnimi in raziskovalnimi institucijami, drugimi ministrstvi RS ter partnerji iz gospodarstva, mednarodno sodelovanje;
- vključevanje v mednarodne projekte s področja tehniške dediščine;
- trajnostni management: skrb za kadre in njihov razvoj, finančna vzdržnost;
- zagotavljanje in skrb za stalno rast lastnega dohodka;
- ureditev poslovnih prostorov in knjižnice;
- ohranitev položaja enega najbolj prepoznavnih in obiskanih slovenskih muzejev.

Osrednji razstavni prostori TMS so v samostansko-grajskem kompleksu v Bistri.
Strokovno osebje in direktorica so na podlagi izdelane idejne zasnove vsebinske prenove zbirk nadaljevali z delom v smislu podrobnejše opredelitve vsebinske prenove in bodoče sodobne muzejske postavitve po prenovi muzeja v Bistri.
Navzlic fizični in vsebinski prenovi kompleksa v Bistri ima objekt določene meje, zato je naš pogled usmerjen tudi v gostitev mreže tehniških muzejev, oziroma zbirk po vsej Sloveniji – kot samostojnih muzejev ali kot dislociranih zbirk TMS.
Dislocirana enota, **Muzej pošte in telekomunikacij** v **Polhograjski graščini**, deluje v skladu s programom. Na našo pobudo je **občina Dobrova-Polhov Gradec** naročila izdelavo upravljavskega načrta, ki je v usklajevanju na MK. Na ta način se bodo končno razrešila razmerja in bomo lahko podpisali pogodbo o brezplačni uporabi prostorov v Polhograjski graščini. Sicer z lokalno skupnostjo in JZ Polhograjska graščina konstruktivno sodelujemo, tudi na EU projektih, kar se med drugim kaže v uspešno izpeljanem in sprejetem Polhovem doživljajskem parku. Potem ko so bili v letu 2019 v Polhograjski graščini nameščeni odštevalni števci za elektriko, smo v letu 2020 po intenzivnih prizadevanjih uspeli z občino Dobrova-Polhov Gradec in z Mestno knjižnico Ljubljana podpisati dogovor o plačevanju stroškov električne energije. Sodelovanje z javnim zavodom Polhograjska graščina in občino Dobrova-Polhov-Gradec je tudi v letu 2022 potekalo dobro in se še nadgradilo.

Glede **depoja v Soteski** je prišlo do pomembnih premikov. S 1.1.2021 je objekt zamenjal lastnika, novi lastnik je postala KZ Trebnje, ki je pripojila prejšnjega lastnika, KZ Krka. Na več sestankih z direktorjem KZ Trebnje smo se pogovarjali o problematiki slabih pogojev v stavbi – zlasti ob deževju, ko voda vdre v objekt in povzroča škodo na objektu in predmetih. KZ Trebnje je zato objekt zaščitil na

prednji in zadnji strani tako, da je dvignil pragove, kar se je izkazalo za uspešno, saj voda tudi ob močnejšem deževju ni več vdirala v objekt. Od župana Dolenjskih toplic in direktorice občinske uprave pa smo ob koncu leta izvedeli novico, da je občina odločila, da bo nekdanji hlev v Soteski vendarle kupila. Tako je od 2023 občina Dolenjske toplice lastnica objekta v Soteski, v katerem ima TMS depojske prostore. Z občino se že več let dogovarjamo, da bomo v primeru, da postane lastnica objekta, depo naredili zanimivejši in privlačnejši za obiskovalce in da ga bodo tudi na svojem TIC primerno oglaševali kot kulturno ponudbo. Prav tako smo z občino že v 2022 okrepili sodelovanje tudi tako, da so naši zaposleni večkrat v Dolenjskih toplicah izvedli naše delavnice.

Z občino Dolenjske toplice bomo v 2023 podpisali podoben dogovor, kot smo ga podpisali s prejšnjim lastnikom, KZ Trebnje. Po srečanju po ZOOM-u se bodo srečali tudi v živo in se pogovorili o nadaljnjem sodelovanju.

Sama sem mnenja, da bi objekt moral zaokrožiti zgodovinsko kulturno ponudbo v kraju Soteska, v spomeniškem območju, v katerem so na ogled razvaline dvorca Soteska, vrtni paviljon Hudičev turn, ki je obnovljen in se uporablja za kulturne namene, in nekdanje gospodarsko poslopje, v katerem je naš ogledni depo. V občinski upravi Dolenjskih toplic vidim željo in prizadevanja, da se kulturna ponudba, ki samo z napovedanimi skupinami in slabim stanjem objekta in razmerami za predmete, ki jih tam hranimo, ni bila na ravno zavidljivi ravni, izboljša, postavi na novo raven in da se na lokalni ravni omogoči pestra kulturna ponudba, ki do sedaj ni bila morda ustrezno predstavljena, oziroma se ji ni dalo ustrezne veljave. Z novimi prizadevanji občinske uprave, prenovljeno ponudbo, pri kateri smo pripravljeni sodelovati tudi s svojimi strokovnimi sodelavci (kar se je v 2022 že zgodilo!) in tako ustrezno in intenzivneje predstavljati tehniško dediščino tudi na lokalni ravni oz. v dolenjski regiji, v kateri smo že prisotni v Drgančevju. S prenovljenim, saniranim (drenaža, odvodnjavanje) objektom uresničili vizijo razvoja prikaza različnih segmentov tehniške dediščine v dislociranih zbirkah, intimno povezanih z določenim krajem, lokalno skupnostjo ali regijo. V zaledju Soteske se namreč nahaja Rog, ki je bogat z gozdarsko in lesarsko dediščino in del razstavnega prostora bi bil lahko namenjen predstavitvi tega. Naj kot povezavo omenim žago, ki se nahaja na desnem bregu Krke, ob kateri stoji objekt, v katerem je fiksna lokomobila. Leta 1999 je bil izdan sklep o začasni razglasitvi parne lokomobile v objektu kotlarne na žagi v Soteski, za kulturni spomenik. Z zbirko, posvečeno metalurgiji, na Dvoru, ki jo je pred kratkim odprl Dolenjski muzej, bi lahko tvorile trojček na omenjenem območju.

Do dogovora z Mestno občino Novo Mesto glede muzejske zbirke **IMV** še ni prišlo, dogovarjanja v sodelovanju z Dolenjskim muzejem pa še potekajo. Od leta 2019 je v Drgančevju na ogled razstava *Martin Sever, oče slovenskega kombija*, ki je obogatila razstavni program.

V letu 2015 je MK obnovilo objekt v **Pivki**, ki je namenjen depojem treh muzejev (**Depoji državnih muzejev**), med njimi tudi TMS. Zaradi neustreznosti in pomanjkanja kvalitete izvedbe so se dela podaljšala do konca leta 2016. S selitvijo smo zato lahko začeli šele spomladi 2017. Del ogledenega depoja v pritličju smo odprli za javnost septembra 2017, drugi del, v prvem nadstropju, pa septembra 2018. V letu 2019 je prišlo do pozitivnega premika, saj je MNZS kot upravljalec prejel sredstva za umestitev steklenih pregrad v oglednem depoju TMS. To pomeni kvalitativen preskok pri upravljanju z oglednim delom in zaščito predmetov pred odtujitvijo oz. poškodovanjem. Nadaljevanje selitve iz Bistre v zaprte dele depojev je uspešno potekalo tudi v letu 2022. Za urejenost in preglednost depojev TMS skrbi naš depoist. Direktorji Parka vojaške zgodovine Pivka, Narodnega muzeja Slovenije, Muzeja novejše zgodovine Slovenije in Tehniškega muzeja Slovenije smo 17.5.2021 podpisali sporazum o sodelovanju in tako vzpostavili tesnejše vezi, ki poleg zglednega in prepotrebnega sodelovanja, pomenijo tudi večjo promocijo vseh štirih muzejskih institucij in dediščine, ki jo hranijo.
Sodelovanje smo v letu 2022 še okrepili in poskrbeli za skupno promocijo vseh treh javnih zavodov. Vsi trije muzeji smo poenotili predstavitev zbirk, izpostavili nekatere najzanimivejše predmete in jih s posnetimi video vsebinami, v katerih njihove zgodbe predstavljajo pristojni kustosi, preko QR kod interaktivno ponudili obiskovalcem. Prizadevamo si za odprtje Depojev državnih muzejev skozi vse leto in njihovo dostopnost tudi brez vodiča.

Depo na Ptuju urejamo v okviru razpoložljivih finančnih sredstev. V letu smo 2022 izvedli obširno in izredno uspešno delovno akcijo v slogu team-buildinga. Pod nadzorom konservatorsko restavratorske službe smo počistili in uredili depo ter predmete, ki jih v njem hranimo, in okrepili vezi med sodelavci kolektiva TMS. Namestili smo nove police in podeste, zaradi česar bomo lahko prostor še bolj optimalno uredili in shranili v njem več predmetov. Muzeju slovenske policije smo vrnili simulatorje, ki smo jih imeli shranjene v ptujskem depoju.

Najeto skladišče Zavoda RS za blagovne rezerve v Kočevju je večinoma zapolnjeno. V njem hranimo predvsem večje predmete – muzealije, ki jih v Pivko ne moremo preseliti. Z Zavoda RS za blagovne rezerve smo že v letu 2021 prejeli zahtevo, da moramo podati vlogo za najem prostora za naprej in da bo v prihodnje najemnina v višini tržne najemnine, kar stroške najema praktično podvoji. Pogodbo smo podpisali, vendar upamo, da bo MK reševal problematiko depojev za državne muzeje celostno in našel ustrezne prostore z ustreznimi pogoji za hrambo predmetov, ki bo tudi finančno ugodnejša.
V depoju v Kočevju smo namestili nove police, na katere postopno selimo predmete s podstrehe v Bistri.

Depojska problematika za TMS ostaja velik problem. Depoji se nahajajo na različnih lokacijah in v več primerih ne zagotavljajo primernih razmer za hranjenje muzejskih predmetov. S tem nastajajo dodatni stroški (korekcija neprimernosti objekta, najemnina, potni stroški) in tudi določena škoda na predmetih. Poleg tega se pereče depojske problematike zavedamo tudi v smislu, da nam primanjkuje ustreznih depojev za večje predmete in predmete industrijske dediščine. Iščemo torej dolgoročno in celovito rešitev, ki bi muzeju nudila zadostne in ustrezne depojske prostore, primerne tudi za hranjenje večjih predmetov. Naj poudarimo, da moramo na žalost kar nekaj predmetov odkloniti, ker nimamo možnosti njihovega hranjenja. V 2020 in 2021 smo si ogledali kar nekaj možnosti najema depojskih prostorov, a je po izračunih tržni najem praktično nemogoč, saj so finančni izdatki kljub pogajanjem o čim nižji najemnini še vedno previsoki (okoli 10.000 EUR na mesec). Po končani selitvi in zapolnitvi depojev v Pivki bo možno oceniti, koliko prostora za hranjenje manjših predmetov dejansko še potrebujemo, gre pa za živ proces, ki se odvija naprej. Ogledali smo si tudi zaenkrat zapuščene objekte (ki pa so v precej dobrem stanju, prej so bile v njih blagovne rezerve) Ministrstva za notranje zadeve v Gotenici, gre za tri objekte skupaj in še enega, ki pa je last MO. Ob sodelovanju z Muzejem slovenske policije bi neformalno obstajala možnost sodelovanja tudi pri zapolnitvi omenjenih objektov. Gre pa spet za objekte, ki so precej oddaljeni od urbanega središča in ki bi jim šele z določenim finančnim vložkom lahko zagotovili ustrezne pogoje hranjenja. Predlagamo, da se MK aktivno poveže s sedanjimi lastniki nekdanje BPT TRŽIČ in da morda v tamkajšnjih bodočih prenovljenih prostorih, v katerih že imajo depoje nekateri državni muzeji, najde rešitev depojske problematike državnih muzejev.

V letu 2021 smo odkupili poslopje nekdanjega mlina (**Koblerjev mlin**) in sosednje zgradbe ter zemljišče. Po odobrenem DIIP-u smo bili maja 2022 uvrščeni v NRP (načrt razvojnih programov) in v jeseni 2022 opravili javno naročilo za izdelavo IZP, sedaj pa sta v delu fazi DGD in PZI, tako da bomo v letu 2023 pridobili gradbeno dovoljenje in začeli z deli. V mlinu je predvidena umestitev pisarn (s čimer bi sprostili pisarne na Tržaški cesti 2 in omogočili, da bi tja prišla druga služba, prav tako pa bi poskrbeli za konsistentnost muzejskih delavcev v okviru TMS), konservatorsko-restavratorske službe, ki se bo izselila iz osrednjega samostansko-grajskega kompleksa, in prehodnega depoja ter v sosednjih zgradbah najverjetneje nekaj delavnic. V primeru, da bo obnova potekala brez zapletov, selitev pričakujemo v letu 2023.

V letu 2020 smo v **paviljonu** v muzejskem parku v Bistri odprli knjižnico, ki tudi v 2021 in za naprej pomeni dodatno kulturno popestritev ponudbe v našem muzeju, knjige pa smo pridobili z donacijo JAK RS, kar se vključuje v prizadevanja po širši kulturni ponudbi in povezovanju različnih kulturnih sfer na območju muzeja. S širšo kulturno ponudbo (predstavitev knjig, koncerti, predstave za otroke ipd.) smo nadaljevali tudi v 2022.

Nadaljevali smo z **reorganizacijo kustodiatov**, saj se intenzivno usmerjamo v strokovno pokrivanje doslej manjkajočih vsebin znanosti in tehnike. Delno smo že začeli prilagajati zbiralno politiko in pokrivati nova področja. Pozitivne premike namreč zaznavamo pri začetkih proučevanja tematike na področju gradbeništva (sodelovanje z DARS, ki ga bomo v 2023 še okrepili) in kemijske tehnologije in varnosti (Kemijski inštitut ter tudi s Fakulteto za kemijo in kemijsko tehnologijo), v sodelovanju z deležniki iz gospodarstva in raziskovalnih ustanov.
Okrepili smo tudi sodelovanje z Lovsko zvezo Slovenije (povezava z obsežno lovsko zbirko, ki jo imamo v muzeju).
V 2022 smo začeli z izredno uspešno izvedbo novih vsebin v okviru **DiZiT**, Dnevov znanosti in tehnike, se pravi: dodali smo Dneve kemijskih znanosti in tehniške varnosti (s Fakulteto za kemijo in kemijsko tehnologijo) in Dneve tekstilstva (z NTF), eni in drugi so se v letu 2022 izvajali prvič.

Reorganizacija pa spodbuja tudi prizadevanja, da vsi strokovni kadri TMS doprinesejo k idejni zasnovi vsebinske prenove, ki smo jo v letu 2022 domislili in dodelali ter uporabili pri delu projektantov za pripravo IZP za prenovo Bistre.

Od dolgoročnih načrtov naj posebej izpostavimo, da so naša prizadevanja v zvezi z nujno potrebno prenovo samostansko-grajskega kompleksa Bistra obrodila sadove, saj je bil projekt prenove samostansko-grajskega kompleksa Bistra na seji vlade v maju 2022 vključen v NRP (načrt razvojnih programov). Menimo, da pomemben korak v smeri prenove predstavljajo že izdelane strokovne podlage, kot so: posnetek obstoječega stanja, konservatorski načrt, geodetski posnetek, delni posnetek komunalnih vodov, prometna študija in idejna zasnovo obvoznice na cesti Vrhnika-Podpeč v območju TMS, idejna zasnovo prenove zbirk, ki smo jo pripravili strokovni sodelavci TMS, statična in potresna presoja objekta in IZP. V 2023 bomo objavili javni natečaj za naslednji fazi DGD in PZI za celostno prenovo, potem pa začeli s sanacijo na najvrednejšem, najstarejšem delu, v katerem se nahaja mali križni hodnik iz sredine 15. stoletja. Še naprej si bomo neomajno prizadevali za vsa potrebna sredstva za celostno prenovo, kot je razvidno iz NRP, saj gre za nujen in prepotreben poseg na poti ohranjanja kulturnega spomenika državnega pomena in vzpostavitve sodobnega, dostopnega, inkluzivnega muzeja v njem.

Izvedena prometna študija je pomemben korak k ustreznejšemu prostorskemu načrtovanju v občini Borovnica in občini Vrhnika. Na prošnjo Občine Borovnica je v 2020 izdelovalec dopolnitve Prometne študije za obvoznico mimo TMS Bistra pripravil še varianto 3b, ki se tudi s priključki na novo regionalko umika iz območja kmetijskih zemljišč in KPLB zaradi stališč kmetijcev pa tudi mnenja ZVN, da bi se bilo koristno umakniti iz območja KPLB. Dogovor med Ministrstvom za kulturo, Ministrstvom za infrastrukturo, Občino Borovnica in Občino Vrhnika za izvedbo obvozne ceste mimo kompleksa Tehniškega muzeja Slovenije v Bistri pri Vrhniki je stopil v veljavo 14. 7. 2021, ko ga je podpisal še župan Občine Vrhnika g. Daniel Cukjati. To pomeni podlago za pripravo dolgoročne strategije ureditve prometa in naposled tudi izgradnjo obvoznice mimo Bistre, ki muzejskega kompleksa ne bi več ogrožala. Skupaj z občinama si prizadevamo za čimprejšnji začetek del v smislu vzpostavitve obvozne ceste nad Bistro.

3. Letni cilji posrednega uporabnika, zastavljeni v obrazložitvi finančnega načrta posrednega uporabnika ali v njegovem letnem programu dela - kratek povzetek letnih ciljev iz programa dela

Letni cilji TMS pri uresničevanju javne službe kakor tudi v programskem sklopu so bili realizirani v skladu s predvidevanji, v več primerih pa celo preseženi.

Realizacija **inventarizacije** je bila 104 % glede na načrtovano, od tega je 23 % novo pridobljenih muzealij (160 enot), ostalo (77 %) inventariziranega gradiva (524 enot) pa je del revizije fonda in re-inventarizacije, predhodno pridobljenih, a neobdelanih predmetov iz depoja. Cilj v letu 2022 je bil v skladu s strateškim načrtom 2020/25 in akcijskim načrtom dokumentacije in digitalizacije pospešeno nadaljevati z digitalizacijo in revizijo/inventuro fundusa predmetov TMS. Realizirali smo zastavljene cilje za l. 2022 in uredili zbirke ali dele zbirk, ki so uvrščeni v redno delo obstoječih kustodiatov, največ iz zbirk pošte in telekomunikacij, Slovenske geodetske zbirke in elektrotehnike – zbirke Iskra, kmetijstva, ter ostalih zbirk: gospodinjske tehnike, gozdarstva in lesarstva, lova, tekstila, tiskarstva in prometa. Nadaljevali smo z urejanjem zbirk, ki niso uvrščeni v redno delo obstoječih kustodiatov (preostali del medicine, pisarniška in fotografska tehnika). Večina inventariziranega gradiva je za načrtovane obstoječe in bodoče občasne in stalne razstave.

Kar zadeva **objave na spletni strani**, smo načrt realizirali v celoti. Na spletno stran TMS /(www.tms.si/digitalne-zbirke/) smo v sklopu Digitalne zbirke v letu 2022 objavili 180 novih muzealij (slika in podatki) iz zbirk: telekomunikacije, filatelija, obdelava lesa, tehnika za šport in prosti čas, pridobivanje lesa, pošta, kovinarstvo, hišna tehnika, kmetijstvo, lovstvo, geodezija, fizika, optika, medicinska tehnika, tekstilna tehnika, cestna vozila.

Na področju **konserviranja in restavriranja** smo zaradi velikosti predmetov in zunanje pomoči (javni delavci in zunanja restavratorka) smo restavrirali bistveno več predmetov, namesto predvidenih 59, smo jih restavrirali 125.

Tudi konservirali smo več (1063) predmetov od načrtovanih 900. Razlog za to je uspešno zaplinjevanje predmetov za potrebe selitve iz grajske podstrehe v dislocirane depoje in pomoč zunanjih sodelavcev.
V depojih TMS smo v letu 2022 uspešno nadaljevali z dokumentiranjem predmetov za nazaj: z digitalizacijo in revizijo fundusa po dopolnjenjem akcijskem načrtu dokumentacije zbirk smo celo presegli načrtovane rezultate. S tem smo se občutno približali končnemu cilju digitalizacije celotnega fundusa predmetov, načrtujemo, da jo bomo zaključili v naslednjih letih.

Ves čas skrbimo za ustrezno relativno zračno vlago in temperaturo v tistih depojih, kjer je to mogoče. Z delovno akcijo, v kateri je sodeloval celoten kolektiv TMS, smo generalno očistili depoje na Ptuju in v nadaljevanju namestili nove podeste. Predmete iz neprimernih depojskih prostorov na grajski podstrehi (po izvedeni reinventarizaciji) preventivno konserviramo in preselimo v depoje v dislociranih enotah, ki imajo boljše mikroklimatske pogoje.

Uspešno smo nadaljevali z delom na **dokumentaciji:** z urejanjem zbirk v depojih in podatkov v bazi Kronos ter sodelovali pri pripravi nadgradnje dokumentacijskega sistema.
Urejali in dopolnjevali smo tiskarsko zbirko predmetov in podatkov ter nadaljevali s proučevanjem tematike v navedenih arhivih v Ljubljani v zvezi z interpretacijo in pripravo za načrtovani katalog tiskarske zbirke.

V letu 2022 se je nadaljevalo urejanje in pregledovanje fotografskega fonda ISKRA in iskanje avtorjev fotografij v sodelovanju z drugimi ustanovami.

V letu 2022 smo nadaljevali s procesom **digitalizacije** muzejske analogne fototeke, skeniranih je bilo 3085 enot analogne muzejske fototeke.
V letu 2022 smo med drugim pričeli s preučevanjem fotografskega gradiva Tovarne ur Lipnica v Tehniškem muzeju Slovenije in drugih muzejih, ki hranijo fotografske zbirke (Muzej novejše zgodovine Slovenije, Gorenjski muzej).

Kar zadeva **proučevanje** v 2022, smo na tem področju dosegli zastavljene cilje.
Ob navedenih proučevanjih je šlo za izvajanje poslanstva oddelka s ciljem pridobivanja gradiva, dopolnjevanja obstoječih zbirk in razstav, ažuriranja podatkov in informacij, javne službe in pripravo novih razstav. Proučevanje se izvaja permanentno ves čas. V letu 2022 smo na tem področju torej dosegli in presegli zastavljene cilje.

Pomemben segment kovinarske dejavnosti je, razen odvzemanja materiala, tudi dodajanje materiala. Tehniški muzej Slovenije ima prav na področju strojegradnje izjemno pomembno področje, ki smo ga pričeli natančneje proučevati z namenom, da ga čim bolj celovito predstavimo javnosti. Prvi korak v tej smeri je že izvedena stalna postavitev z naslovom »Mašine za kovine«, kjer so obiskovalcem na ogled stroji, ki so izdelovali stroje za odvzemanje materiala.

Zelo zanimivo področje **proučevanja** se je nanašalo na dogodke v letu 1922, ko je potekal v Ljubljani prvi jugoslovanski vsesokolski zlet. Mednarodni športni dogodek z močno politično konotacijo je bil razen izjemne popularizacije mesta Ljubljane nesporno pomemben tudi za različne sfere gospodarstva tedanjega časa in vreden preučevanja in obravnave iz tehničnega vidika. Proučevanje je obrodilo **panojsko razstavo**, ki smo jo v sodelovanju z Mestno občino Ljubljana postavili na Gallusovem nabrežju med 8. 4. in 8. 5. 2022 z naslovom **Prvi stadion in prva tovarna športnega orodja na Slovenskem**. Naš kustos, avtor razstave, je imel na to temo tudi nekaj predavanj po sorodnih institucijah.

Naj poudarimo, da se vse od leta 2020 intenzivno ukvarjamo s snovanjem vedno podrobnejše in natančnejše idejne zasnove vsebinske prenove zbirk v Bistri, saj bomo poleg gradbene prenove, ki se bo začela 2023, temeljito prenovili tudi vsebino zbirk in jim dali sodobno postavitev. Veliko proučevanja in strokovnega posvetovanja z rednimi tedenskimi sestanki je bilo tudi v letu 2022 namenjenega prav tej tematiki.
Nova postavitev bo zajemala tudi področja, ki sedaj v predstavljenih zbirkah niso zastopana.

Dve gostujoči **razstavi** smo **v Bistri** postavili v sodelovanju z Zeosom in Umanotero. Njuna tematika je ena najaktualnejših, v skladu z modernimi trendi izvajanja E-mobilnosti, zelene energije in nujne reciklaže ter predelave odpadkov ter trajnosti nasploh. Prvo smo povezali s svojo občasno razstavo **Človek in hrana v začaranem krogu**, drugo, **Na vroči strani Alp**, pa smo kot panojsko razstavo postavili na zunanjih površinah v Bistri in bo tam stala tudi še del leta 2023.

Kot nadaljevanje praznovanja 70-letnice ustanovitve muzeja smo s **plakatno razstavo 70 let TMS**, ki je bila postavljena na Krakovskem nasipu, potem pa v Bistri, gostovali v Parku vojaške zgodovine Pivka, odprtje gostovanja smo obeležili s prireditvijo na kulturni praznik 8.2.2022. V drugi polovici leta pa smo s to razstavo gostovali še na glavnem trgu v Novem mestu in pri tem odmevno sodelovali s promocijo razstave, tehniške dediščine in TMS v dolenjskih medijih ter imeli predavanje v Dolenjskem muzeju.

V 2022 smo odprli dolgo časa pripravljano razstavo **O svetlobi**, v kateri za posamezne segmente, prikaze in demonstracije sodelujemo z uglednimi institucijami zlasti na področju pedagoško-izobraževalnih vsebin, s čimer smo pridobili nove ciljne skupine in poskrbeli za celovitejšo kulturno-umetniško vzgojo. Sodelovali smo tudi z ranljivimi skupinami, konkretno z **Zavodom za slepe in slabovidne**. Na razstavi predstavljamo lastnosti svetlobe, zgodovino raziskovanja in ostale, očem nevidne vrste elektromagnetnega valovanja. Ogledati si je mogoče nekaj primerov njene uporabe in pregled slovenskih dosežkov na področju optike. Razstavo spremlja večje število interaktivnih eksperimentov v dvorani in na prostem, ki smo jih v celoti zasnovali in izvedli sami (kustosi in tehnična služba TMS). Kot uvod v našo razstavo je v Bistri **gostovala razstava Planinskega muzeja, Gornjesavski muzej Jesenice, z naslovom Na vrhu gora, blizu neba. Svetlobni pojavi v gorah.** Gostujoča razstava pomeni dobro sodelovanje med našima ustanovama, program vključuje javnost v oblikovanje obogatene ponudbe in omogoča pridobivanje novih ciljnih skupin z okrepljeno in pestrejšo kulturno in naravoslovno-tehniško vzgojo zlasti za otroke in mladino. Razstavo smo pospremili s številnimi dodatnimi dejavnostmi in prireditvami, med drugim tudi predstavitvijo knjige, Nikola Tesla in problem ekološke pravičnosti v pogojih kapitalizma, in debato o obnovljivih energijah in vprašanju energije v sedanjem času nasploh. Poleg Tiborja Hrsa Pandurja je Andrej Lukšič (z ekipo) predstavil pet novih naslovov iz njihove zbirke Oikos, sodobno teorijo politične ekologije pa smo skozi pogovor povezali s Teslovimi koncepti.
Tako v našem muzeju sledimo trendom sodobnih in aktualnih tematik in smo **prostor razprave** o temah, ki so aktualne, hkrati pa se nanašajo na področje tehnike in tehnologije.
Nadaljujemo tudi z vsebinami na spletu, še naprej bomo dodajali nove digitalne vsebine, kot dobro prakso iz časa pandemije, ki jo bomo obdržali tudi v bodoče.

Naše razstave so vedno obogatene s **pedagoškimi in andragoškimi** programi ter elementi, prilagojenimi senzorno oviranim osebam, poskusi in prikazi.

Sodelovanje z Ministrstvom za notranje zadeve RS je rodilo dogovor o gostovanju **razstave o delu konservatorsko-restavratorske službe TMS,** s prikazi primerov in opisom dela in pogojev za hranjenje eksponatov, ki je predstavljena v vitrinah na Slovenski cesti (MNZ RS Štefanova 2) od Dni kulturne dediščine 2022, naprej. Razstavo smo popestrili z eksponati, med drugimi tudi železnimi pljuči, ki na centralnem mestu v Ljubljani pritegnejo pozornost številnih mimoidočih. Nudili smo tudi vodstvo po razstavi.
Razstava je plod dobrega sodelovanja z Muzejem slovenske policije, kateremu tudi aktivno svetujemo zlasti pri vprašanjih ravnanja s predmeti dediščine.
V našem muzeju v Bistri je v **Plečnikovem letu** (2022) gostovala **razstava MAO o arhitektu Jagru**, ki je bil Plečnikov sodobnik in prijatelj in je tudi pomembno vplival na njegovo delo. Sami smo prispevali Plečnikov stol, ki ga hranimo v svoji zbirki. Po našem posredovanju se je razstava preselila še v Kulturni dom Ivana Cankarja na Vrhniko, kjer so jo povezali z razstavo o Jagru, ki so jo sami pripravili že pred leti, TMS pa je nudil delavnice za otroke. To je dober primer sodelovanja med sorodnimi institucijami in sodelovanja z lokalno skupnostjo.
Kontaktirali so nas iz prenovljenega muzeja **Janeza Pucha na Sakušaku**, s katerim smo podpisali pogodbo o izposoji gasilskega avtomobila Puch za njegovo uporabo na razstavi o Janezu Puhu na Sakušaku. V muzeju imamo tudi promocijsko gradivo za naš muzej, izvajamo skupne dejavnosti.
Imeli smo tudi strokovno ekskurzijo v **Muzej Janeza Pucha** po delovni akciji v depoju na Ptuju.

Izjemno uspešno smo sodelovali z znanstveno izobraževalnimi geodetskimi ustanovami in po umaknitvi stalne zbirke z gradu Bogenšperk septembra 2021, v letu 2022 pripravili novo pregledno

občasno razstavo **Vsak milimeter šteje: geodezija na Slovenskem skozi čas,** na stopnišču Depojev državnih muzejev v Pivki, ki pa se v 2023 že podaja na gostovanja. Razstava predstavlja dosežek pri interpretaciji in kontekstualizaciji zbirke. Poleg priprave razstave smo urejali zbirko in večino predmetov digitalizirali ter profesionalno fotografirali. Ob sofinanciranju Geodetske uprave RS smo poleg razstave pripravili še spremni katalog in s tem presegli načrte.

Gostovanja razstav TMS v tujini (v ZDA, v Gorici v Italiji, na Reki na Hrvaškem) so bila v celoti realizirana, prav tako sestanki in izobraževanje za mlade v okviru ERASMUS+ v Toskani v Italiji. Načrtovane aktivnosti (predavanja) ob gostujoči razstavi **Us and Them without Frontiers v ZDA** zaenkrat niso bile realizirane, saj zaradi razmer v povezavi s pandemijo, tudi v 2022 službene poti v ZDA še nismo izpeljali. Razstava je s pomočjo MZZ RS, Konzulata RS v Clevelandu, gostovala po različnih mestih in zveznih državah v ZDA, svoje gostovanje bo nadaljevala tudi v 2023.

Odprli smo **razstavo o izvenkrmnih motorjih Tomos z eksponati na Reki**, v muzeju: Pomorski i povijesni muzej Hrvatskog primorja Rijeka, odprtja se je udeležilo veliko ljudi, prav tako je bila razstava po besedah hrvaških kolegov dobro obiskana in pomeni nadaljevanje odličnega že 15-letnega sodelovanja z Zajednico tehničke kulture na Reki in omenjenim muzejem. S hrvaškimi kolegi smo že začrtali vsebino sodelovanja za 2023 in 2024. Z njimi smo pripravili tudi **katalog ob 15-letnici sodelovanja** z omenjenima hrvaškima institucijama, katerega strokovni urednik je naš kustos dr. Jarh. Katalog je bil predstavljen na odprtju naše zgoraj omenjene razstave.

V Slovenskem kulturnem domu v stari Gorici v Italiji smo gostovali z našo razstavo **Znanje brez meja**, ki smo jo prilagodili omenjenemu prostoru in predstavili pomembne figure, povezane zlasti z Gorico, Trstom in zaledjem.

S panojsko razstavo 70 let TMS smo gostovali v Parku vojaške zgodovine v Pivki in na glavnem trgu v Novem mestu.

Nadaljevali smo uspešno sodelovane s **portugalskim Muzejem komunikacij**, s katerim se skupno promoviramo, objavljamo sorodne predmete in njihove različne zgodbe v treh jezikih (slovenščina, portugalščina, angleščina) in načrtujemo tudi izmenjavo predmetov.

Prav tako je v 2022 potekalo navezovanje stikov z drugimi tujimi muzeji za eventualno izmenjavo razstav – s **portugalskim letalskim muzejem, Museu do Ar**, smo se dogovorili, da bomo v 2023 gostili njihovo razstavo o prvem preletu Atlantika, na Portugalskem pa bo gostovala naša razstava o Stanku Bloudku.

V letu 2022 so potekale intenzivne priprave na gostovanje naše razstave o mobilni telefoniji v **Muzeju komunikacij v Frankfurtu**, prišlo je tudi do medsebojnih obiskov in konkretnih dogovorov o izvedbi sodelovanja in odprtja razstave v 2023 v obdobju, ko bo Slovenija častna gostja Frankfurtskega knjižnega sejma.

V okviru **II. sklopa** smo zastavljene cilje realizirali v celoti in jih še nadgradili:

- Pedagoško-andragoški program,
- Dnevi znanosti in tehnike DiZiT (dodali smo 2x nove),
- O svetlobi,
- Prvi stadion in prva tovarna športnega orodja na Slovenskem,
- Geodezija na Slovenskem skozi čas,
- Idejna zasnova vsebinske prenove Bistre,
- Konservatorsko-restavratorska služba TMS se predstavi,
- Izvenkrmni motorji iz Kopra (dodatno).

Spremljevalne programe in Dneve znanosti in tehnike smo izvedli po programu. Za **šolske** in **srednješolske** skupine smo pripravili tematska vodenja po novih občasnih razstavah (O Svetlobi, Človek in hrana v začaranem krogu), nov kombiniran program s Komunalnim podjetjem Vrhnika in ponudili nove delavnice (Vrteči obroč, Metulj, Časovni mehanizem, Osnove robotike s Kubo roboti, E-odpadki in naše okolje s podjetjem ZEOS). V sodelovanju s Fakulteto za kemijo in kemijsko tehnologijo UL smo na novo pripravili Dneve kemijskih znanosti in tehniške varnosti v aprilu, v novembru pa Dneve tekstilstva s **Katedro za tekstilno in oblačilno inženirstvo Naravoslovnotehniške fakultete UL** - v okviru Dni znanosti in tehnike. Sodelovali smo na Festivalu

Hokus pokus v Pionirskem domu, v zimskem času (januar, februar) so nas zainteresirane šole povabile na izvedbo delavnic na šoli.
Za **širšo javnost** smo izpeljali program ob Prešernovem dnevu, Mednarodnem muzejskem dnevu, Poletni muzejski noči (ki smo jo popestrili s koncertom z mednarodno priznanimi glasbeniki v sodelovanju z Glasbeno fabr'ko iz občine Borovnica), Ta veseli dan kulture ter tudi projekt Noč ima svojo moč, z glavnim dogodkom v septembru, Noč raziskovalcev. Za **družine** smo v sodelovanju z zunanjimi sodelavci pripravili astronomsko delavnico, ustvarjalno delavnico, predstavitev Photon robotov, drop-in delavnico v sodelovanju z Gostilno Bistra za promocijo Skrivnostne Bistre (njihovega zeliščnega vrta) in delavnice kvačkanja za mlade; poleg že uveljavljenega programa (vodenje za družine po muzejskih zbirkah, počitniška vodenja Sredi tedna v muzej, brezplačne nedeljske drop-in delavnic, prikazi starih obrti, prikaz Teslovih poskusov Ukročena elektrika). Skupaj s še štirimi muzeji (MNZS, Slovenski planinski muzej (Gornjesavski muzej Jesenice), Tržiški muzej in Slovenski šolski muzej) in Slovenskim olimpijskim komitejem smo se povezali v Tednu športa in predstavljali svoje občasne razstave na temo športa in kulturne dediščine. Olimpijski komite pa je za otroke in mlade po duši pripravil športni poligon ter nošenje bakle z olimpijsko himno.
Za **odrasle** smo v letu 2022 prvič, v sodelovanju z zunanjimi sodelavci pripravili tudi opazovanje ptic in rastlin na obronkih barja. V okviru občasne razstave Človek in hrana pa vodenje z dr. Janezom Bogatajem. Seveda smo tudi za njih pripravili možnost udeležbe na tematskih vodenjih po aktualnih občasnih razstavah.
Za **ranljive skupine** omogočamo po predhodnem dogovoru in ogledu možnosti izvedbe prilagojen program, ki se razlikuje od skupine do skupine.
Za vse zainteresirane pa redno na naših **socialnih omrežjih** pripravljamo tudi različne miselne naloge in predloge za delavnice za ustvarjanje doma.
V letu 2022 smo imeli na **delovni praksi** dijake, ki jih je pedagoška služba seznanjala s svojim delom. Direktorica je bila v okviru **Alumni UL** mentorica študentom s prikazom delovnega dne v TMS.
Pripravili smo tudi fotografsko razstavo, ki se je navezovala na razstavo **Tehnika za šport** (S cunjo nad glavo na temo jadralnega padalstva). Želeli smo posneti tudi kratek film o uporabi različnih tehničnih pripomočkov prve YU (tudi slovenske) odprave na Everest, saj smo pridobili kar nekaj tehnične opreme; vendar nam zaradi protagonistov in odsotnosti snemalca/montažerja to ni uspelo. To nameravamo izpeljati v 2023, oz. ko bomo imeli dovolj lastnih sredstev.
Še naprej sta bili na ogled razstava **Odločuj in E-cikliraj, ki** je nastala v sodelovanju s podjetjem ZEOS in se ukvarja z reciklažo elektronskih in električnih naprav, in lastna občasna razstava **Človek in hrana v začaranem krogu.**

Razstava **Halo! Kje si? 30 let mobilne telefonije v Sloveniji** iz 2021 v Muzeju pošte in telekomunikacij je bila še naprej zelo odmevna, spremljevalni dogodki v povezavi z njo so bili izvedeni v 2022. Z Muzejem komunikacij v Frankfurtu smo v 2022 nadaljevali s pripravami na gostovanje omenjene razstave v Frankfurtu v 2023, ko bo Slovenija častna gostja na Frankfurtskem knjižnem sejmu, razstavo bomo dopolnili s skupnimi vsebinami z nemškimi kolegi in s predstavitvijo Slovenije in Muzeja pošte in telekomunikacij TMS.

V povezavi z razstavo Človek in hrana v začaranem krogu smo izdali **katalog**, izdali smo tudi prvo knjižico v **sklopu projekta publikacij Kako deluje?,** tokrat *Kako deluje telefonska centrala?*.

Razstavne projekte iz 2022 smo predstavili zgoraj.

Osnutek idejne zasnove vsebinske prenove stalne zbirke, ki je plod dolgotrajnih posvetovanj in preučevanj, smo s strokovno skupino TMS v letu 2022 zaključili.

V letu 2022 smo prejeli **sredstva za nakup opreme in investicijsko vzdrževanje** v znesku **202.306,95 EUR** in za **program digitalizacije** v javnih zavodih s področja kulturne dediščine – državni muzeji v višini 22.000,00 EUR - od tega za materialne stroške digitalizacije v višini 7.000 EUR za nadgradnjo dokumentacijskega sistema Kronos, se pravi, stroške prilagoditve podatkovnih modulov za potrebe TMS, ki nastanejo pri nadgradnji sistema, ki je osnovno orodje za strokovno muzejsko delo, in digitalizacijo analogne fototeke TMS 1951–2001 (negativi na steklu, na filmih): kar pomeni nadaljevanje julija 2021 začetega projekta skeniranja, t.j. prve faze digitalizacije negateke z namenom povečanja dostopnosti gradiva. 15.000 EUR smo porabili za profesionalno fotografiranje predmetov iz zbirk TMS za uporabo fotografij v muzejski dokumentacijski bazi, za promocijo muzeja, ostale muzejske aktivnosti in večjo dostopnost tehniške kulturne dediščine za javnost (objava na spletni strani muzeja in družabnih omrežjih) in za projekt virtualne predstavitve muzeja z namenom

dostopnosti čim širši javnosti. Glede na to, da se pripravljamo na celostno prenovo muzeja, je bistvenega pomena, da posnamemo sedanje stanje, saj zbirke ne bodo nikoli več na ogled v sedanji postavitvi. V času zaprtja posameznih delov muzeja bomo lahko z objavo virtualnih predstavitev omogočili javnosti spletni dostop do zbirk, ki ne bodo na ogled. Poleg tega pa je virtualna ohranitev zbirk izjemnega pomena tudi s stališča dokumentacije in zgodovine muzeja.

Za **investicijsko vzdrževanje** smo porabili 121.506,95 EUR (MK) + 54.483,36 EUR iz lastnih sredstev (krovec-popravilo strehe, ureditev parkirišča, vzdrževalna dela na mali hidroelektrarni, skrb za park in drevesa v Bistri, čiščenje oken, vzdrževanje računalniške mreže, vzdrževanje vozil in opreme).
Sredstva smo namenili prepotrebni izdelavi tlakov v dvorani protokolarnih vozil (hidro in termoizolacija), prenovi razsvetljave, klimatski napravi (zamenjava pokvarjene na upravi), priklopu MPT na javno kanalizacijo, izdelavi DIIP-a za prenovo Koblerjevega mlina in DIIP-a za prenovo Bistre (zaenkrat smo ju plačali iz lastnih sredstev, po prejemu pogodb pa bomo vložili zahtevek), izdelavi projektne dokumentacije za prenovo Bistre faze IZP na poti k prenovi Bistre.

Nakupu opreme smo namenili 80.800 EUR za:
-mikrotik brezžično dostopno točko na blagajni v Bistri,
- podatkovni center na sekundarni lokaciji in razširitev diskovnega polja glavnega strežnika (izboljšanje varnosti glede hrambe dragocenih podatkov),
- zamenjavo senzorjev in obnovo instalacije v Bistri,
- zunanje diske (10X) za varnostne kopije podatkov,
- vlažilce v zbirkah Muzeja pošte in telekomunikacij,
- podeste za opremo in boljšo ureditev depojev,
- kontejner za potrebe selitve in zaplinjevanja (uporaba za zaplinjevanje in hrambo),
- opremo in pakirni material za selitev,
- najem dvigala s platojem (za urejanje depojev ob montaži novih podestov),
- fotoaparat,
- foto stojalo,
- paletne regale,
- nakovalo za tehnično službo,
- garnituro navojnih svedrov in čeljusti za fin navoj – metrično in
- garnituro navojnih svedrov in čeljusti za fin navoj – colsko za K/R službo,
- stebrni vrtalni stroj,
- komplet akumulatorskega orodja,
- vrtalno in rezalno orodje za urejanje parka,
- premi električni brusilnik,
- baterijski vrtalnik in vijačnik za tehnično službo,
- višinski obrezovalnik in
- rahljalnik za urejanje parka,
- sesalec za suho sesanje (3X) in
- akumulatorski čistilec za stekla za Bistro in
- računalnike,
- monitorje za delovni proces.

Iz lastnih sredstev smo za nakup opreme prispevali 4.525,96 EUR (nakup materiala za izvedbo lastnih popravil na opremi).

Na podlagi izdelanega in potrjenega DIIP-a (sklep o potrditvi DIIP-a z 8.6.2021, št. 352-7/2019/29) in po
nakupu **Koblerjevega mlina** smo pripravili javni natečaj za izdelavo dokumentacije IZP, DGD in PZI do faze gradbenega dovoljenja in izbrali projektanta. Projekt poteka in se nadaljuje v 2023.

4. **Ocena uspeha pri doseganju zastavljenih ciljev, upoštevaje fizične, finančne in opisne kazalce, določene v obrazložitvi finančnega načrta posrednega uporabnika ali v njegovem letnem programu dela po posameznih področjih dejavnosti.**

V letu 2022 smo zastavljene cilje dosegli in jih ponekod še celo presegli.
Inventarizacijo smo realizirali 104 %, se pravi **694** enot, od tega 560 enot na novo inventariziranih v 2022 (nove pridobitve in ne inventarizirani predmeti za nazaj), 124 enot pa pomeni digitalizacijo pred l. 2021 inventariziranih enot.
Načrt digitalizacije je bil realiziran v celoti, bil je še celo presežen. Dodatnih kar 1.518 enot pridobljenega gradiva je še v postopku obdelave (skupno 1.727 enot), kar precej presega plan in letno realizacijo v zadnjem obdobju. Pri konserviranju predmetov – lastna zbirka smo načrtovano številko presegli za 18% (118%), pri restavriranju predmetov za lastno zbirko pa smo pa smo dosegli kar 2,12 indeks (212% glede na načrtovano). Menimo, da inventarizacija – tako inventarizacija novih predmetov kot tudi revizija fonda in reinventarizacija - poteka dobro, z učinkovitim načrtovanjem dela, tudi z novim akcijskim načrtom, pa jo bomo uspešno nadaljevali tudi v prihodnje.

Podrobnejša analiza opravljenega dela se kaže v sledečih rezultatih:

Evidentiranje: Število evidentiranih in dokumentiranih predmetov, ki so bili v letu 2022 pridobljeni in obdelani do stopnje akcesije (51 muzejskih predmetov), je bilo nižje od leta 2021 (118), dodatnih kar 1.518 enot pridobljenega gradiva je še v postopku obdelave (skupno 1.727 enot), kar precej presega plan in letno realizacijo v zadnjem obdobju. Večina tega gradiva je dokumentiranje predmetov v depoju za nazaj. Evidentirali smo še manjše število predmetov na terenu (211 enot evidentiranega gradiva), ki niso bili pridobljeni.

Inventarizacija: Realizacija je bila 104 % glede na načrtovano, od tega je 23 % novo pridobljenih muzealij (160 enot), ostalo (77 %) inventariziranega gradiva (524 enot) pa je del revizije fonda in re-inventarizacije, predhodno pridobljenih, a neobdelanih predmetov iz depoja. Cilj v letu 2022 je bil v skladu s strateškim načrtom 2020/25 in akcijskim načrtom dokumentacije in digitalizacije pospešeno nadaljevati z digitalizacijo in revizijo/inventuro fundusa predmetov TMS. Realizirali smo zastavljene cilje za l. 2022 in uredili zbirke ali dele zbirk, ki so uvrščeni v redno delo obstoječih kustodiatov, največ iz zbirk pošte in telekomunikacij, slovenske geodetske zbirke in elektrotehnike – zbirke Iskra, kmetijstva, ter ostalih zbirk: gospodinjske tehnike, gozdarstva in lesarstva, lova, tekstila, tiskarstva in prometa. Nadaljevali smo z urejanjem zbirk, ki niso uvrščene v redno delo obstoječih kustodiatov (preostali del medicine, pisarniška in fotografska tehnika). Večina inventariziranega gradiva je za načrtovane obstoječe in bodoče občasne in stalne razstave.

Digitalizacija: V TMS dokumentacijo od leta 2002 vodimo digitalno, v muzejskem dokumentacijskem sistemu Kronos. Dodatno se v Kronosu za nazaj intenzivno dokumentira predmete lovske in ribiške zbirke, ki še nimata urejenega statusa oziroma lastništva. Glede na načrtovano število inventariziranih predmetov je bila realizacija digitalizacije 100 %, vendar je bilo do stopnje akcesije vpisanih dodatnih 519 muzejskih predmetov, kar skupno z muzealijami znaša 1.203 predmetov. Dokumentacijo postopkov obdelave predmeta vodimo v bazi. Vsi inventarizirani predmeti v l. 2022 (684 muzealij) so digitalizirani. Zabeležena je tudi lokacija predmeta. Digitalna inventarna knjiga je na dan 31. 12. 2022 štela 8.884 muzealij.

Objave na spletni strani muzeja: Načrt je realiziran v celoti. Na spletno stran TMS /(www.tms.si/digitalne-zbirke/) smo v sklopu Digitalne zbirke v letu 2022 objavili 180 novih muzealij (slika in podatki) iz zbirk: telekomunikacije, filatelija, obdelava lesa, tehnika za šport in prosti čas, pridobivanje lesa, pošta, kovinarstvo, hišna tehnika, kmetijstvo, lovstvo, geodezija, fizika, optika, medicinska tehnika, tekstilna tehnika, cestna vozila.

Konserviranje in restavriranje: Zaradi zunanje pomoči (javni delavci in zunanja restavratorka) smo restavrirali bistveno več predmetov, namesto predvidenih 59, smo jih restavrirali 125.
Tudi konservirali smo več (1063) predmetov od načrtovanih 900. Razlog za to je uspešno zaplinjevanje predmetov (nabavili smo lastni kontejner za zaplinjevanje in hrambo) za potrebe selitve iz grajske podstrehe v dislocirane depoje in pomoč zunanjih sodelavcev.

Poročilo o izvedenih aktivnostih urejanja in skrbi za predmete in zbirke v depojih v letu 2022:

Uspešno smo nadaljevali z dokumentiranjem predmetov v depojih za nazaj: z digitalizacijo in revizijo fundusa po dopolnjenjem akcijskem načrtu dokumentacije zbirk, in presegli načrtovane rezultate. S

tem smo se občutno približali končnemu cilju digitalizacije celotnega fundusa predmetov, ki ga načrtujemo končati v naslednjih letih.

Ves čas skrbimo za ustrezno relativno zračno vlago in temperaturo v tistih depojih, kjer je to mogoče. Z delovno akcijo, v kateri je sodeloval celoten kolektiv TMS, smo generalno očistili depoje na Ptuju in namestili nove podeste. Predmete iz neprimernih depojskih prostorov na grajski podstrehi (po izvedeni reinventarizaciji) preventivno konserviramo in preselimo v depoje v dislociranih enotah, ki imajo boljše mikroklimatske pogoje.

Pri **proučevanju** v 2022 smo dosegli zastavljene cilje.
Ob navedenih proučevanjih je šlo za izvajanje poslanstva oddelkov s ciljem pridobivanja gradiva, dopolnjevanja obstoječih zbirk in razstav, ažuriranja podatkov in informacij, javne službe in priprave novih razstav. Proučevanje se izvaja permanentno ves čas. V letu 2022 smo na tem področju dosegli zastavljene cilje.
Uspešno smo nadaljevali z delom na dokumentaciji: z urejanjem zbirk v depojih in podatkov v bazi Kronos, ter sodelovali pri pripravi nadgradnje dokumentacijskega sistema.
Uspešno smo sodelovali z znanstveno izobraževalnimi geodetskimi ustanovami in po tem, ko smo bili na željo lokalne skupnosti prisiljeni umakniti stalno geodetsko zbirko z gradu Bogenšperk septembra 2021, smo pripravili novo pregledno občasno razstavo »Vsak milimeter šteje: geodezija na Slovenskem skozi čas«. Razstava predstavlja dosežek pri interpretaciji in kontekstualizaciji zbirke. Poleg priprave razstave smo urejali zbirko in večino predmetov digitalizirali ter profesionalno fotografirali. Ob sofinanciranju Geodetske uprave RS smo poleg razstave pripravili še spremni katalog in s tem presegli načrte.
Načrtovane aktivnosti (predavanja) ob **gostujoči razstavi Us & Them without Frontiers v ZDA** niso bile realizirane zaradi ukrepov v povezavi s covidom-19 in posledično spreminjanja/ prilagajanja terminov gostovanj s strani gostiteljev, tako da službene poti v ZDA s predstavitvijo razstave in predavanjem oz. okroglo mizo zaenkrat še nismo opravili.
Skupina strokovnih sodelavcev je uspešno pripravila **idejno zasnovo** za novo stalno postavitev Tehniškega muzeja Slovenije po prenovi. Z namenom pridobivanja novih znanj idej in strokovnih sodelovanj smo obiskali kolege v Tehniškem muzeju na Dunaju v Avstriji, Muzeju znanosti v Trentu (MUSE) in Muzeju znanosti in tehnike Leonardo da Vinci v Milanu v Italiji.
Začeli smo uspešno **sodelovanje med ekipo Muzeja komunikacij iz Portugalske »Fundação Portuguesa das Comunicações« in ekipo Muzeja pošte in telekomunikacij iz Tehniškega muzeja Slovenije**. V partnerstvu muzejev je nastal projekt *"Connecting Stories", Zgodbe, ki povezujejo, s katerim* analiziramo in komuniciramo podobnosti in razlike med eksponati in dediščino, ki jo hranimo. V ta namen na spletnih straneh v treh jezikih (slovenščina, portugalščina in angleščina) objavljamo eksponate, ki so nam skupni in ki jih razstavljamo v zbirkah naših dveh muzejev, in njihove zgodbe ter obeležujemo nekatere pomembne dneve, ki nas povezujejo. Na stalni razstavi **"Vencer a Distância – Cinco Séculos de Comunicações em Portugal"/ "Premagajmo razdaljo – Pet stoletij komunikacij na Portugalskem",** bomo skupaj z eksponatom, ki ga bomo vsake tri mesece izpostavili, predstavili fotografijo njegovega slovenskega "dvojčka" ter priložili opis in zgodovinsko pojasnilo o njem.

Konservatorsko restavratorska služba je pripravila razstavo *»Od vijaka do tramvaja«, ki predstavlja delo njihove službe in delo restavratorja nasploh s poudarkom na konserviranju in restavriranju tehniške dediščine. Na ogled je v izložbah Ministrstva za notranje zadeve RS na Štefanovi ulici 2 v Ljubljani. Lokacija v centru mesta prispeva k velikemu številu ogledov, posledično gre za dobro promocijo muzeja in uspešno približevanje našega dela splošni populaciji ter dobre odnose s sorodno muzejsko institucijo, Muzejem slovenske policije, in stiki med resorjema (MNZ RS in MK RS).*

Pedagoško-andragoška služba je v okviru razstave Človek in hrana načrtovala raziskovanje dokumentacije prve delujoče čistilne naprave pri nas, vendar zaradi časovne neusklajenosti s hraniteljem ni uspela priti do vpogleda gradiva. Raziskava bo izvedena v letu 2023. Drugo nerealizirano proučevanje je Verižni eksperiment. Projekt izvajamo v sodelovanju s Pedagoško fakulteto UL. Po odpovedih zaradi epidemioloških razmer v preteklih letih se projekt vzpostavlja izredno počasi. Načrtujemo oživitev v letu 2023.

Gostovanja razstav TMS v tujini (v ZDA, v Gorici v Italiji, na Reki na Hrvaškem) so bila uspešno realizirana – prav tako sestanki in izobraževanje za mlade v okviru ERASMUS+.

II. programski sklop smo uspešno izvedli. Razstave in intenzivnejša promocija ter strateško komuniciranje so imeli pozitiven učinek, saj je bil obisk v Bistri in v Polhovem Gradcu v letu 2022 spet višji od prejšnjega leta – **35.549** obiskovalcev v Bistri, in **4.938** v Polhovem Gradcu, ter **791** v Soteski pri Dolenjskih toplicah, skupaj: **41.278** obiskovalcev, kar je **143%** glede na leto 2021. Zasluga temu, da je bil obisk glede na še vedno težke razmere zadovoljiv, gre predvsem kakovostni in strateški promociji v različnih medijih (tiskanih, digitalnih nacionalnih in regionalnih, na spletu, kjer smo na primer samo na FB strani tudi v 2022 redno objavljali videe in številne zanimive objave o dediščini, predmetih, dogodkih, osebah in privlačne igre, uganke in naloge, povezane s tehniko, naravoslovjem in družboslovjem) in kakovosti ponudbe.

V **Bistri** smo v 2022 odprli dolgo časa pripravljano razstavo **O svetlobi**, v kateri za posamezne segmente, prikaze in demonstracije sodelujemo z uglednimi institucijami zlasti na področju pedagoško-izobraževalnih vsebin, s čimer smo pridobili nove ciljne skupine in poskrbeli za celovitejšo kulturno-umetniško vzgojo. Sodelovali smo tudi z ranljivimi skupinami, konkretno z Zavodom za slepe in slabovidne. Na razstavi predstavljamo lastnosti svetlobe, zgodovino raziskovanja in ostale, očem nevidne vrste elektromagnetnega valovanja. Ogledati si je mogoče nekaj primerov njene uporabe in pregled slovenskih dosežkov na področju optike. Razstavo spremlja večje število interaktivnih eksperimentov v dvorani in na prostem, ki smo jih v celoti zasnovali in izvedli sami (kustosi in tehnična služba TMS). Kot uvod v našo razstavo je v Bistri **gostovala razstava Planinskega muzeja, Gornjesavski muzej Jesenice, z naslovom Na vrhu gora, blizu neba. Svetlobni pojavi v gorah.** Gostujoča razstava pomeni dobro sodelovanja med našima ustanovama, program vključuje javnost v oblikovanje obogatene ponudbe in omogoča pridobivanje novih ciljnih skupin z okrepljeno in pestrejšo kulturno in naravoslovno-tehniško vzgojo zlasti za otroke in mladino. Razstavo smo pospremili s številnimi dodatnimi dejavnostmi in prireditvami.

V našem muzeju v Bistri je v Plečnikovem letu (2022) gostovala **razstava MAO o arhitektu Jagru**, ki je bil Plečnikov sodobnik in prijatelj in je tudi pomembno vplival na njegovo delo. Sami smo prispevali Plečnikov stol, ki ga hranimo v svoji zbirki. Po našem posredovanju se je razstava preselila še v Kulturni dom Ivana Cankarja na Vrhniko, kjer so jo povezali z razstavo o Jagru, ki so jo sami pripravili že pred leti, TMS pa je nudil delavnice za otroke. To je dober primer sodelovanja med sorodnimi institucijami in sodelovanja z lokalno skupnostjo.
Panojsko razstavo, ki smo jo v sodelovanju z Mestno občino Ljubljana postavili na Gallusovem nabrežju med 8. 4. in 8. 5. 2022, smo poimenovali **Prvi stadion in prva tovarna športnega orodja na Slovenskem**. Naš kustos, avtor razstave, je imel na to temo tudi nekaj predavanj po sorodnih institucijah.

Naj poudarimo, da se vse od leta 2020 intenzivno ukvarjamo s snovanjem vedno podrobnejše in natančnejše idejne zasnove vsebinske prenove zbirk v Bistri, saj bomo poleg gradbene prenove, ki se bo začela 2023, temeljito prenovili tudi vsebino zbirk in jim dali sodobno postavitev. Veliko proučevanja in strokovnega posvetovanja z rednimi tedenskimi sestanki je bilo tudi v letu 2022 namenjenega prav tej tematiki.
Nova postavitev bo zajemala tudi področja, ki sedaj v predstavljenih zbirkah niso zastopana.

Izjemno uspešno smo sodelovali z znanstveno izobraževalnimi geodetskimi ustanovami in po umaknitvi stalne zbirke z gradu Bogenšperk septembra 2021 v letu 2022 pripravili novo pregledno občasno razstavo **Vsak milimeter šteje: geodezija na Slovenskem skozi čas** na stopnišču Depojev državnih muzejev v Pivki, ki pa se v 2023 že podaja na gostovanja. Razstava predstavlja dosežek pri interpretaciji in kontekstualizaciji zbirke. Poleg priprave razstave smo urejali zbirko in večino predmetov digitalizirali ter profesionalno fotografirali. Ob sofinanciranju Geodetske uprave RS smo poleg razstave pripravili še spremni katalog in s tem presegli načrte.

Sodelovanje z Ministrstvom za notranje zadeve RS pa je rodilo dogovor o gostovanju obsežne panojske **razstave o konservatorsko-restavratorski službi TMS** s prikazi primerov in opisom dela in pogojev za hranjenje eksponatov, ki je predstavljena v vitrinah na Slovenski cesti (MNZ RS Štefanova 2) od dnevov kulturne dediščine v 2022 naprej. Na dan odprtja, 4. 10. 2022, je MNZ RS, zanj vodja Muzeja slovenske policije, priredila Okroglo mizo o ohranjanju dediščine, na kateri sem sodelovala direktorica TMS.

Razstavo smo popestrili z eksponati, med drugimi tudi železnimi pljuči, ki na centralnem mestu v Ljubljani pritegne pozornost številnih mimoidočih. Nudili smo tudi vodstvo po razstavi.
Gostovanja: načrtovane aktivnosti (predavanja) ob gostujoči razstavi **Us & Them without Frontiers v ZDA** zaenkrat niso bile realizirane, saj zaradi razmere v povezavi s pandemijo tudi v 2022 službene poti v ZDA še nismo izpeljali. Razstava pa je s pomočjo MZZ RS, Konzulata RS v Clevelandu, gostovala po različnih mestih in zveznih državah v ZDA, svoje gostovanje pa bo nadaljevala tudi v 2023.

Odprli smo **razstavo o izvenkrmnih motorjih Tomos z eksponati na Reki**, v muzeju: Pomorski i povijesni muzej Hrvatskog primorja Rijeka, odprtja se je udeležilo veliko ljudi, prav tako je bila razstava po besedah hrvaških kolegov dobro obiskana in pomeni nadaljevanje odličnega že 15-letnega sodelovanja z Zajednico tehničke kulture na Reki in omenjenim muzejem. Začrtali smo tudi že vsebino sodelovanja za 2023 in 2024.

S hrvaškimi kolegi smo pripravili tudi **katalog ob 15-letnici sodelovanja** z omenjenima hrvaškima institucijama, katerega strokovni urednik je naš kustos dr. Jarh, Katalog je bil predstavljen na odprtju naše zgoraj omenjene razstave.

V Slovenskem kulturnem domu v stari Gorici v Italiji smo gostovali z našo razstavo **Znanje brez meja**, ki smo jo prilagodili omenjenemu prostoru in predstavili pomembne figure, povezane zlasti z Gorico, Trstom in zaledjem.

S panojsko razstavo *70 let TMS* smo gostovali v **Parku vojaške zgodovine v Pivki** in na glavnem trgu v **Novem mestu**.

Nadaljevali smo uspešno sodelovane s **portugalskim Muzejem komunikacij**, s katerim se skupno promoviramo, objavljamo sorodne predmete in njihove različne zgodbe v treh jezikih (slovenščina, portugalščina, angleščina) in načrtujemo tudi izmenjavo predmetov.

V **Muzeju pošte in telekomunikacij** smo opravili veliko vodenj po občasni razstavi Halo, kje si?. Pripravili smo poučno in zabavno publikacijo, prvo v ciklusu *Kako deluje?,* z naslovom *Kako deluje telefonska centrala?.* Razstava o 30-letnici mobilne telefonije, *Halo, kje si?*, bo leta 2023 gostovala v Muzeju telekomunikacij v Frankfurt, ko bo Slovenija častna gostja na frankfurtskem knjižnem sejmu, tako da bo gostovanje naše razstave ena od promocijskih vsebin naše države v Nemčiji v 2023. Z nemškim muzejem smo že podpisali pismo o nameri, izvedli obiska in ogled kraja razstave in oblikovali mednarodno delovno skupino.

Tudi naši **spremljevalni programi za otroke, mlade, odrasle in družine** so dobro obiskani. Programe vsako leto prenavljamo, dodajamo nove, zlasti v povezavi s tematiko občasnih razstav in jih prilagajamo tudi šolskim programom.
Realizacija spremljevalnih programov je potekala v skladu z načrtom za leto 2022. Za šolske in srednješolske skupine smo pripravili tematska vodenja po novih občasnih razstavah (*O Svetlobi, Človek in hrana v začaranem krogu*), nov kombiniran program v sodelovanju s Komunalnim podjetjem Vrhnika in ponudili nove delavnice (Vrteči obroč, Metulj, Časovni mehanizem, Osnove robotike s Kubo roboti, E-odpadki in naše okolje v sodelovanju s podjetjem ZEOS).
Na novo smo sodelovanju s Fakulteto za kemijo in kemijsko tehnologijo UL pripravili **Dneve kemijskih znanosti in tehniške varnosti** v aprilu, v novembru pa **Dneve tekstilstva** s **Katedro za tekstilno in oblačilno inženirstvo Naravoslovnotehniške fakultete UL** v okviru Dni znanosti in tehnike. Sodelovali smo na Festivalu Hokus pokus v Pionirskem domu, v zimskem času (januar, februar) so nas zainteresirane šole povabile na izvedbo delavnic na šoli.
Za širšo javnost smo izvedli programe ob Prešernovem dnevu, Mednarodnem muzejskem dnevu, Poletni muzejski noči, Ta veseli dan kulture ter tudi projekt Noč ima svojo moč z glavnim dogodkom v septembru Noč raziskovalcev.
Za družine smo v sodelovanju z zunanjimi sodelavci pripravili astronomsko delavnico, ustvarjalno delavnico, predstavitev Photon robotov, drop-in delavnico v sodelovanju z Gostilno Bistra za promocijo Skrivnostne Bistre (njihovega zeliščnega vrta) in delavnice kvačkanja za mlade; poleg že uveljavljenega programa (vodenje za družine po muzejskih zbirkah, počitniških vodenj Sredi tedna v muzej, brezplačnih nedeljskih drop-in delavnic, prikazov starih obrti, prikaza Ukročena elektrika).
Skupaj s še štirimi muzeji (MNZS, Slovenski planinski muzej, Tržiški muzej in Slovenski šolski muzej) in Slovenskim olimpijskim komitejem smo se povezali v Tednu športa in predstavljali svoje občasne

razstave na temo športa in kulturne dediščine. Olimpijski komite pa je za otroke in mlade po duši pripravil športni poligon ter nošenje bakle z olimpijsko himno.
Za odrasle smo v sodelovanju z zunanjimi sodelavci pripravili opazovanje ptic in rastlin na obronkih barja. V okviru občasne razstave Človek in hrana pa vodenje z Janezom Bogatajem.
Za ranljive skupine omogočamo po predhodnem dogovoru in ogledu možnosti izvedbe prilagojen program, ki se razlikuje od skupine do skupine. Za vse zainteresirane pa na naših socialnih omrežjih pripravljamo tudi različne miselne naloge in predloge za delavnice za ustvarjanje doma.
Pripravili smo fotografsko razstavo, ki se je navezovala na razstavo Tehnika za šport (S cunjo nad glavo na temo jadralnega padalstva).
V Muzeju pošte in telekomunikacij smo v letu 2022 pripravili številne dejavnosti za vse starostne skupine. Največji delež obiskovalcev na naših programih predstavljajo skupine osnovnošolcev, ki prihajajo v muzej v okviru dni dejavnosti. Že vrsto let je najbolj priljubljena in obiskana delavnica izdelave poštnega roga. Za družine in odrasle pripravljamo javna vodstva in dneve odprtih vrat, na katerih ponujamo pestre programe tudi v sodelovanju z lokalno skupnostjo z namenom spodbujanja kulturnega turizma.

V okviru **digitalizacije** smo nadaljevali s pripravo virtualnih ogledov stalnih zbirk, ki jih je v letu 2022 obiskalo 39.980 obiskovalcev. Skupno je programe, dostopne po spletu, obiskalo cca. 47.000 obiskovalcev.

Dneve znanosti in tehnike smo izvedli po urniku.
Dnevi meroslovja in Dnevi elektrotehnike so bili po pričakovanjih dobro obiskani in odmevni. Namesto Tedna robota, ki bi bil nov program v okviru Dni znanosti in tehnike, smo organizirali Vikend robota. S Strojno fakulteto UL (Dnevi strojništva) smo se dogovorili za večje sodelovanje zlasti na področju praktičnega prikaza, »hands-on«, in eksperimentov - študenti bodo pripravili didaktične vsebine, ki bi služile kot praktičen prikaz predmetov, ki jih hranimo v naših zbirkah, in njihovega delovanja ter razvoja (sodelovanje v okviru razstave *Vse o svetlobi* v 2022, v nadaljevanju pa v okviru prenovljenih vsebin).
V septembru smo že četrtič izvedli tudi program v okviru EU projekta Noč raziskovalcev »Noč ima svojo moč«, v oktobru pa smo prvič izvedli Biotehniške dni z BIC Ljubljana.
V sodelovanju s Fakulteto za kemijo in kemijsko tehnologijo UL smo kot novost v 2022 pripravili Dneve kemijskih znanosti in tehniške varnosti v aprilu, v novembru pa Dneve tekstilstva s **Katedro za tekstilno in oblačilno inženirstvo Naravoslovnotehniške fakultete UL**. Oba večdnevna dogodka sta bila odmevna in dobro obiskana, tako da ju bomo v 2023 še okrepili in nadgradili.
Sodelovali smo na Festivalu Hokus pokus v Pionirskem domu, v zimskem času (januar, februar) so nas zainteresirane šole povabile na izvedbo delavnic na šoli.

Iz lastnih sredstev smo opravili naslednje posege tekočega vzdrževanja oz. investicij:
- krovec oz. popravilo strehe (2.958,73 EUR),
- ureditev parkirišča (1.777,99 EUR),
- vzdrževalna dela na mali hidroelektrarni (1.022,95 EUR),
- skrb za park in drevesa v Bistri (2.301,64 EUR),
- čiščenje oken (1.179,55 EUR),
- vzdrževanje računalniške mreže (13.428,83 EUR),
- vzdrževanje vozil (3.532,37 EUR),
- vzdrževanje ostale opreme (15.347,92 EUR).

Skupaj: 54.483,36 EUR.

Iz lastnih sredstev smo nabavili material za izvedbo lastnih popravil na opremi v vrednosti: 4.525,96 EUR.

V letu 2022 smo prejeli **sredstva za investicijsko vzdrževanje, nakup opreme in digitalizacijo** v višini **202.306,95 EUR** (investicijsko vzdrževanje in nakup opreme) ter **22.000 EUR** (digitalizacija). Nakup opreme in investicijsko vzdrževanje smo po izdelanem DIIP izvedli v skladu z načrtom.

5. **Nastanek morebitnih nedopustnih ali nepričakovanih posledic pri izvajanju programa dela (po potrebi);**

Pri izvajanju programa dela se je v letu 2022 poznalo, da se po okrevanju po pandemiji situacija izboljšuje. Nekaj dobrih praks iz časov pandemije smo ohranili, npr. nekatere vsebine, ki jih prej nismo imeli na spletu, smo preselili na splet, oblikovali smo mnogo novih. Kljub temu, da želimo, da nas ljudje obiščejo v muzeju, smo glede na prakse iz pandemije ohranili tudi virtualni obisk dediščine. Nekatere nepričakovane posledice pri izvajanju programa dela v drugih oblikah zaradi pandemije so bile tudi pozitivne – kot je veliko večjih obisk naših spletnih vsebin, med drugim tudi učnih (npr. tehniški dan na daljavo, celo dva, pri katerih smo dobili pozitivne in hvaležne odzive učiteljev OŠ širom Slovenije).
Do izvedbe skupnega projekta, ki ga je na športno tematiko organiziral MNZS in povabil k sodelovanju še NMS in TMS, ni prišlo, MNZS je namreč pripravil samostojno razstavo.

6. **Ocena uspeha pri doseganju zastavljenih ciljev v primerjavi z doseženimi cilji iz poročila preteklega leta ali več preteklih let – za tiste kategorije, katerih načrtovanje in uresničevanje spremljamo vsako leto in po isti metodiki;**

V letu 2022 smo načrtovali intenzivno **inventarizacijo.** Zastavljeni načrt smo dosegli 104% (684 predmetov). (Podatki za zadnjih 7 let: l. 2021 - 566, l. 2020 - 889 predmetov, l. 2019 - 1021 predmetov, l. 2018 - 515 predmetov, l. 2017 - 584 predmetov, l. 2016 - 452 predmetov, l. 2014 - 165 predmetov).

Konservatorsko-restavratorska služba je restavrirala 34 predmetov za razstavo o Svetlobi, 12 za razstavo o Geodeziji, 33 predmetov ob selitvi iz lesarskega depoja, 5 za razstavo na Reki ostale pa iz medicinske in drugih zbirk ter tekoče pridobitve.
V letu 2022 je bilo aktivno konserviranih 499) predmetov, večina zaradi selitve iz depojev, ostali so šli na razstave ali pa so bili tekoče pridobitve. Od tega smo jih tudi zaplinili 55, gre večinoma za večje predmete iz Grašičeve delavnice, iz lesarskega depoja in tekoče pridobitve. Vsi zaplinjeni predmeti so bili preventivno, nekateri pa tudi aktivno konservirani. Preventivno smo konservirali 571) predmetov, večinoma zaradi selitve iz depojev in zaplinjevanja.
Skupaj je bilo v letu 2022 konserviranih 1063 predmetov, od tega jih je bilo zaplinjenih 55 ter restavriranih 125. Restavriranih je bilo bistveno več predmetov od načrtovanih 59, to so bili namreč večinoma manjši predmeti, pri delu pa smo imeli pomoč javnih delavcev ter zunanje restavratorke in tudi konserviranih je bilo več od načrtovanih 900.
Proučevanje in interpretacija premične kulturne dediščine ter sodelovanje z znanstveno izobraževalnimi ustanovami doma in v tujini:

- Zelo uspešno sodelovanje z Muzejem slovenske policije, katerega plod je razstava Od vijaka do tramvaja v prostorih/vitrinah MNZ RS na Štefanovi v Ljubljani. Svetujemo jim tudi glede konserviranja ter pravilnega hranjenja eksponatov.
- Aktivno sodelujemo z društvom Klub prijateljev IMV Novo mesto, ki skrbijo za Muzej dolenjskih vozil. Sodelovali smo pri projektu restavriranja kombiniranega vozila, ki ga zanje restavrirajo v Šolskem centru Novo mesto.
- V sodelovanju z Urbanom Demšarjem in podjetjem Globo Slovenija smo karoserijsko restavrirali avto Zastava 750.
- S podjetjem Globo Slovenija smo restavrirali zadnji desni bok Titovega Mercedesa 540K ter restavrirali lak na karoseriji ter konservirali celotno notranjost avtomobila.
- S podjetjem za avto kozmetiko smo konservirali barvo in notranjost Titovega avtomobila Packard Twelve series 15.
- Sodelovali smo z Društvom restavratorjev Slovenije ob pripravi razstave plakatov v Brežicah.

Pedagoško andragoške aktivnosti:

- Izvedli smo delavnico za restavriranje predmetov za zunanje udeležence.
- Ob prireditvi Poletna muzejska noč smo obiskovalcem predstavili naše delo in jim predavali o restavratorskih postopkih na predmetih.
- Predavanje in predstavitev delavnic za muzejske delavce Mestnega muzeja iz Idrije.
- Mentorstvo pri pripravnikih v muzeju ter pri javnih delavcih.

Načrtovano številko restavriranih predmetov je služba presegla za 112% (212% realizacija s 125 predmeti), prav tako je presegla načrtovano število konserviranih predmetov za 18% (1063 predmetov). Število teh je bilo v zadnjih 3 letih najvišje (l. 2022 – 1063 konserviranih in 125 restavriranih, l. 2021 - 933 konserviranih in 43 restavriranih, l. 2020 – 1102 konserviranih in 44

restavriranih, l. 2019 – 821 konserviranih predmetov, l. 2018 - 709 konserviranih predmetov, l. 2017 - 611 konserviranih predmetov, l. 2018 - 36 restavriranih predmetov).

Z rednim spremljanjem realizacije in primerjanjem z zastavljenimi cilji v programu dela na področju izvajanja javne službe na kolegijih in drugih sestankih služb smo dosegli boljšo realizacijo in manjše tveganje odstopanja.

Obisk TMS je bil v Bistri in v Polhovem Gradcu v letu 2022 spet višji od prejšnjega leta – **35.549** obiskovalcev v Bistri, in **4.938** v Polhovem Gradcu, ter **791** v Soteski pri Dolenjskih toplicah, skupaj: **41.278** obiskovalcev, kar je **143%** glede na leto 2021.
Pripravili smo **10 novih programov za osnovnošolce in 8 novih programov za srednješolce** (skupaj vseh: 129), od tega jih je veliko dostopnih na spletu (izreden doseg sta imela tehniška dneva na daljavo, po odzivih pa sta predstavljala tudi dragocen učni pripomoček v OŠ, prav tako Dnevi meroslovja, redno, tedensko, pripravljamo Kratkočasnice (telovadec na drogu, na bradlji, vrtavka, brenčač, letalo na stisnjen zrak, jadrnica, plezalec, robot on/off, baletka itn.-npr. čez 3000 ogledov).
Za odrasle smo v l. 2022 ponudili **8 novih programov** (skupaj: 41), **za družine pa 9** (skupaj: 34).
V zadnji polovici leta smo začeli ponujati spletne programe tudi preko Arnesovih učilnic, ki pa smo jih še bolje izkoristili v letu 2022.

V l. 2022 smo nadaljevali z močno **prisotnostjo na spletu** (spletna stran in Facebook) – redno objavljamo videe v povezavi z razstavami, prazniki, prikazi, Kratkočasnice (delavnice, izdelava okraskov, igrač, modelčkov...), Muzejski mimogrede (teme v povezavi z zbirkami in nekdanjo namembnostjo in uporabnostjo eksponatov), Zbirke TMS, predstavitve eksponatov, zanimivosti, pripovedovanje za otroke, ki si jih je ogledalo cca. 46.500 obiskovalcev na spletu.

Tudi na **Poletno muzejsko noč** je bil dober obisk – 329 obiskovalcev. Imeli smo pester program - v Bistri je Podjetniški inkubator Kočevje predstavil Kubo robote z delavnico za otroke in družine, sledila je predstava "Ta je pa res garač: Slovenske ljudske pravljice", pripovedovalska skupina Tu in tam, potem smo v okviru občasne razstave Tehnika za šport pripravili prikaz krojenja s Francem Turnškom, organizirali smo koncert z mednarodno priznano zasedbo: Chicarito Jazz Quartet (v okviru festivala Glasbena fabr'ka), v MPT smo izvedli S konjičkom po muzeju, delavnico za otroke in družine, ter voden ogled muzejskih zbirk.

Število obiskovalcev spletne strani v primerjavi z letom 2019 (35.368) se je več kot podvojilo v letu 2020, saj smo jih zabeležili kar 66.583 (188% glede na preteklo leto). V letu 2021 pa je število uporabnikov digitalnih vsebin na uradni spletni strani muzeja ponovno zraslo: število obiskov je bilo: 72.147 (108%), število obiskovalcev spletne strani pa: 55.547. V letu 2022 je bilo obiskovalcev spletne strani **158.506 (220%** glede na leto 2021).
To pripisujemo izjemnemu trudu za predstavitev vsebin na spletu in dobremu strateškemu komuniciranju.

Prihodki za izvajanje dejavnosti javne službe so se v primerjavi z letom 2021 spet zvišali (za dobrih 38%), znašali so dobrih **138%** glede na 2021.

Kot pozitivni korak naprej pa naj navedemo vedno tesnejše sodelovanje z gostilno Bistra (Mateja Bajc), s katero ponujamo pakete (obisk muzeja + kosilo) in se medsebojno podpiramo tudi pri oglaševanju, kajti samo v sodelovanju in povezovanju vidimo napredek. Enako smo skupaj zelo dodelali ponudbo za poroke. To sodelovanje je tudi dober zgled tesnega **povezovanja muzeja in lokalne skupnosti**.

Kot izredno pomemben korak naprej pri razvoju muzeja v Bistri pa štejem odobritev sredstev za nakup t.i. **Koblerjevega mlina** na podlagi sklepa o potrditvi DIIP-a, ki sem ga pripravila direktorica, ki ga je izdalo MK (sklep o potrditvi DIIP-a z 8.6.2021, št. 352-7/2019/29). V povezavi z nakupom Koblerjevega mlina v znesku 200.000 EUR (pogodba s prodajalcem Gregorjem Koblerjem je bila podpisana 15.9.2021, overjena pa 3.11.2021). Na podlagi potrjenega DIIP-a je bil projekt prenove Koblerjevega mlina maja 2022 na seji vlade uvrščen v NRP, tako da smo v 2022 oddali javno naročilo za izdelavo dokumentacije do faze gradbenega dovoljenja in izbrali projektanta.

Prav tako kot izjemen korak k prenovi gradu Bistra štejemo pripravo dokumentacije. V 2022 smo dobili odobrena sredstva za izdelavo IZP, izvedli smo javno naročilo in izbrali projektanta, IZP je izdelan, na

žalost smo dne, 19. 9. 2022 izvedeli, da so bila sredstva za prenovo Bistre za cca. 90% zmanjšana. Po dolgotrajnih usklajevanjih smo se dogovorili, da preostala sredstva vendarle namenimo pripravi dokumentacije za celostno prenovo.

7. **Ocena gospodarnosti in učinkovitosti poslovanja glede na opredeljene standarde in merila, kot jih je predpisalo pristojno ministrstvo oz. župan (op. ni treba, v kolikor ni predpisanih meril) in ukrepe za izboljšanje učinkovitosti ter kvalitete poslovanja posrednega uporabnika. Priporočljivo je, da si vsak javni zavod za merjenje dosežkov pripravi svoje lastne kazalnike, ki odražajo pogoje delovanja, posebnosti dejavnosti in razmere pri delu;**

V TMS smo tudi v l. 2022 nadaljevali z racionalizacijo poslovanja. Prizadevamo si za gospodarnost in učinkovitost, o čemer govorijo številne primerjave z ostalimi nacionalnimi muzeji; stroški delovanja in programa so med najnižjimi, prav tako število zaposlenih. Kljub vsemu smo med bolj prepoznavnimi slovenskimi muzeji, med vodilnimi po številu obiskovalcev in raznolikosti programov. Ves čas nadgrajujemo sodelovanje s sorodnimi institucijami, številnimi izobraževalnimi ustanovami, raziskovalnimi ustanovami in deležniki iz gospodarstva in industrije. Uspešni smo pri pridobivanju EU projektov. Če k temu dodamo še velikost muzeja, razdrobljenost dislociranih enot in depojev po vsej državi ter široko mrežo sodelovanj ne samo z domačimi, temveč tudi tujimi institucijami, je očitno, da javna sredstva zelo koristno in učinkovito uporabimo.

Potem ko smo v letu 2020 podpisali dogovor o rabi električne energije z Javnim zavodom Polhograjska graščina v MPT in Mestno knjižnico in ko so bili l. 2019 nameščeni odštevalni števci, tako da zaračunavamo stroške navedenim drugim uporabnikom v muzeju, je končno v izdelavi tudi upravljavski načrt za Polhograjsko graščino (financer: občina Dobrova-Polhov Gradec).

V letu 2022 smo, tako kot v letih prej, veliko pozornosti namenili urejanju depojev (predvsem selitvi predmetov v Pivko) ter iskanju rešitve za depoje v Soteski, na Ptuju in v Kočevju, ki zaradi potrebnih investicij, slabih klimatskih razmer (in zato velike porabe energije z razvlažilci) zaradi slabega stanja objektov, potnih stroškov ali najemnin ostajajo dokaj veliko finančno in organizacijsko breme za TMS. Morebitne rešitve in predloge smo opisali v 2. točki.

Tehnične službe TMS s kvalitetnim delom v specializiranih delavnicah pripomorejo pri postavljanju razstav, izdelavi poskusov in vzdrževanju objektov, veliko stvari izdelamo in popravimo sami, za kar v drugih ustanovah plačujejo zunanje izvajalce. Velik del razstavnega materiala, v duhu varčevanja in ekološke ozaveščenosti, predelamo in ponovno uporabimo.

V mali HE Bistra, ki jo je TMS kupil iz lastnih sredstev (ureditev zemljiškoknjižnega stanja s prenosom lastništva na RS je v teku) proizvedemo tudi nekaj elektrike.

Trudimo se pridobiti čim več dodatnih sredstev oziroma brezplačnih storitev od sponzorjev in donatorjev.

V letu 2022 smo nadaljevali s procesom menjave klasičnih žarnic z energetsko varčnimi žarnicami in svetili. Prihranek porabljene energije koristimo za ogrevanje z novo nameščenimi IR paneli ter na ta način ogrevamo več prostorov. Tako skušamo skrbeti za primernejše razmere za obiskovalce in zaposlene v muzeju.

Stalno spremljamo finančno stanje TMS, ravno tako mesečno sledimo potnim stroškom, ki pa so visoki, ker je uprava v Ljubljani. Na ta problem razpršenosti ves čas opozarjamo, za ta problem je bila tudi nakazana rešitev v selitvi v prenovljen Koblerjev mlin.

Zelo pomemben premik v 2022 smo dosegli tudi z izselitvijo nekdanjega hišnika g. Janeza Hočevarja iz **hišniškega stanovanja**, nekdanji hišnik ni bil več upravičen za bivanje v njem od 2009. Hišnik je predal ključe 5.12.2022.

Prav tako smo opravili cenitev drugega najemniškega stanovanja (Saša Mikložič) in na podlagi cenitve in po potrditvi na seji sveta zavoda 8. 11. 2022 najemnino z 22 EUR zvišali na dejansko pravilno višino 109 EUR, ki jo najemnica začne plačevati s 1.1.2023.

Glede prenove in dokumentacije, ki je zanjo potrebna, moramo po pogovorih in dogovoru z ZVKDS izdelati dopolnitev KN za Bistro in narediti njegovo novelacijo.
Z direktorjem ZVKDS smo se dogovorili, da so dopolnitev in novelacijo KN Bistra umestili v program dela za leto 2023.
Naj poudarimo, da smo v 2022 poklicali strokovnjake iz Arboretuma Volčji potok, ki so poskrbeli za drevesa v parku, jih ustrezno sanirali, obrezali, pri tistih, ki je bilo potrebno, povezali krošnje in tako poskrbeli zanje, za ureditev in izgled parka in tudi za varnost zaposlenih in sprehajalcev.

Iz lastnih sredstev smo opravili naslednje posege tekočega vzdrževanja oz. investicij:
- krovec oz. popravilo strehe (2.958,73 EUR),
- ureditev parkirišča (1.777,99 EUR),
- vzdrževalna dela na mali hidroelektrarni (1.022,95 EUR),
- skrb za park in drevesa v Bistri (2.301,64 EUR),
- čiščenje oken (1.179,55 EUR),
- vzdrževanje računalniške mreže (13.428,83 EUR),
- vzdrževanje vozil (3.532,37 EUR),
- vzdrževanje ostale opreme (15.347,92 EUR).

Skupaj: 54.483,36 EUR.

Iz lastnih sredstev smo nabavili material za izvedbo lastnih popravil na opremi v vrednosti: 4.525,96 EUR.

Število zaposlenih je bistveno premajhno za nemoteno poslovanje tako velike ustanove, ki upravlja z vso tehniško dediščino; to rešujemo z zunanjimi izvajalci, kar povzroča dodatne stroške (npr. v Bistri je redno zaposlen samo en čuvaj). Problematiko rešujemo z zaposlitvami v okviru povabila za javna dela in racionalno razporeditvijo glede na zaprtje muzeja v Bistri za posamezne obiskovalce v zimskem času, kar pomeni samo v januarju in februarju. Predlagamo, da se takoj, ko je mogoče, v TMS omogoči novo zaposlovanje, zlasti za potrebe muzeja v Bistri. Na povabilu za pridobitev javnih del za leto 2022 smo bili uspešni (zaposlovali smo štiri osebe v različnih obdobjih leta – v 2022 niso bila vsa javna dela odobrena v začetku leta, temveč delno v drugi polovici leta). Poleg tega smo v okviru projekta NočMoč za določen čas zaposlili eno osebo, ki večinoma dela v MPT.

8. Ocena delovanja sistema notranjega finančnega nadzora posrednega uporabnika;

V TMS redno mesečno spremljamo izvajanje finančnega načrta, ki omogoča takojšnje ukrepanje v primerih odstopanj. Rezultat te prakse je dolgoletno stabilno finančno poslovanje. Pri izvajanju razstavnih projektov se trudimo slediti načrtovanim stroškom v skladu s pripravljenim programom.

Uredili smo celovito področje upravljanja delovnega časa, od planiranja dela in odsotnosti do evidentiranja vseh vrst dela in preračuna podatkov za pripravo obračuna plač. V istem sistemu uporabljamo tudi modul Potni nalogi, ki nudi enostavno upravljanje celotnega procesa službene odsotnosti, od napovedi do izplačila stroškov. Vodstvu omogočajo pregled vseh napovedanih, tekočih in preteklih službenih odsotnosti na enem mestu. V sistemu upravljanja delovnega časa so tudi javni delavci in študenti.
V TMS je v zadnjih 2 letih potekala revizija Računskega sodišča (za 2020). Njihove ugotovitve so pripomogle k izčiščenju računovodskih in dokumentacijskih podatkov, urejanju nekaterih še nerešenih zadev, sprejetju več internih aktov in akcijskih načrtov za popis in dokumentiranje gradiva.

9. Pojasnila na področjih, kjer zastavljeni cilji niso bili doseženi, zakaj cilji niso bili doseženi. Pojasnila morajo vsebovati seznam ukrepov in terminski načrt za doseganje zastavljenih ciljev in predloge novih ciljev ali ukrepov, če zastavljeni cilji niso izvedljivi;

V letu 2022 smo večinoma uspeli izpeljati vse načrtovane dejavnosti, še več, kar nekaj dejavnosti in dogodkov smo načrtovanim še dodali.

Izluščili smo programske vsebine, ki bodo prispevale k boljšemu delovanju tudi po pandemiji in jih bomo iz tistih časov ohranili:

1) Dobre prakse iz časa pandemije, ki jih bo javni zavod obdržal tudi v bodoče:

v času pandemije smo izpeljali Dneve Znanosti in Tehnike s pomočjo vsebin, ki smo jih objavili na spletni strani, in predavanja, ki ga je izvedel Kemijski inštitut na temo e-Twinga. Dodali smo tudi povezave Fakultete za elektrotehniko, preko katerih je bil omogočen virtualni sprehod po fakulteti. Dneve meroslovja so preko zooma pripravili na Uradu RS za meroslovje.

Preko FB smo pripravljali različne sklope nalog/vprašanj za različne starostne skupine. Sami smo snemali kratke filme in predstavljali stalne muzejske zbirke in občasne razstave s poudarkom na predmetih.

Za naprej načrtujemo:

Povečano aktivnost na spletnih omrežjih (FB, Instagram, spletna stran, digitalni marketing) in povezavo z Arnes učilnicami, nekaj vtičnikov je kompatibilnih kot kratki infotainment.

Predvidevamo dodajanje programov v Arnes učilnice za učitelje in učence (predvsem 2. in 3. triletje).

Ker smo zakupili ZOOM licenco, lahko kustosi v bodoče pripravljajo cikel predavanj bodisi o slovenskih znanstvenikih, tehniški dediščini izven muzeja ali stalnih muzejskih zbirkah ali občasnih razstavah in tudi povabimo druge ustanove (Ekologi brez meja, Umanotera, Kemijski inštitut idr.).

2) Morebitni novi prijemi in storitve:

ponovno smo uvedli sobotne delavnice za odrasle in okrepili tematske nedelje (predstavitve različnih obrti), ki jih v času pandemije nismo izvajali. Od 2021 to izvajamo ob predhodnih najavah (dobra praksa iz časa pandemije, ki nudi pregled nas dejanskim zanimanjem, koliko ljudi je pripravljenih priti prav zaradi te najavljene aktivnosti). Dajemo večji poudarek in namenjamo večjo skrb posamičnim obiskovalcem med vikendi, sploh družinam. Seveda nismo in ne bomo pozabili tudi na upokojence in ranljive skupine (Junaki 3. nadstropja, učenci in dijaki posebnih programov idr.), s katerimi se vedno za vsako skupino posebej domenimo za ogled, z organizacijo brezplačnih aktivnosti. S tem izpolnjujemo načelo dostopnosti in participativnosti za vse, čeprav sam objekt pred prenovo tega vsem skupinam še ne omogoča.

10. Ocena učinkov poslovanja posrednega uporabnika na druga področja, predvsem na gospodarstvo, socialne razmere, varstvo okolja, regionalni razvoj in urejanje prostora in podobno

TMS je nacionalni muzej, ki svojih osrednjih razstavnih prostorov nima v prestolnici. Prisotnost muzeja v občinah Vrhnika in Borovnica ter Dobrova-Polhov Gradec na obrobju Ljubljane nedvomno ugodno vpliva na lokalne razmere. Muzej je pomemben zaposlovalec ter kupec blaga in storitev, kar pozitivno vpliva na lokalno gospodarstvo. V današnjih okoliščinah je pomembno tudi dejstvo, da je tudi reden plačnik. Prav tako so javni delavci, ki jih zaposlimo, večinoma iz omenjenih občin, kar tudi ugodno vpliva na reševanje problematike brezposelnosti in vključevanja na trg dela ter pridobitve novih znanj. Menimo, da muzej (Bistra in Polhov Gradec) ugodno vpliva na lokalno skupnost tudi v smislu razgledanosti, dviga zavesti, povezovanja s kulturo, dediščino in identiteto, kar dokazano dobro vpliva tudi na reševanje socialnih razmer in posledično tudi na regionalni razvoj in urejanje prostora. Zlasti z občino Borovnica odlično sodelujemo, redno nas obvešča glede vprašanja obvozne ceste, izgradnje kolesarske poti npr., iščemo pa tudi možnosti skupnih projektov v prihodnje. Manjša sodelovanja potekajo redno.

Muzej s svojimi zbirkami v Bistri je med najbolj prepoznavnimi in obiskanimi muzeji pri nas ter najbolje obiskana turistična destinacija v občini Vrhnika. Obiskovalci muzeja pomenijo priložnost za ostale ponudnike turističnih in kulturnih storitev. V l. 2020 je prišlo do tesnejšega sodelovanja z lastniki gostilne Bistra, v letu 2021 in 2022 pa še do nadgradnje tega sodelovanja in skupnih pobud pri trženju in promociji, skupnih paketov kart in smelih načrtov, ki jih bomo izvedli ob boljši epidemiološki situaciji, ter strateškega načrtovanja iz izvedbe porok v Bistri. Dobro sodelujemo tudi z Našim časopisom (izhaja za občine Vrhnika, Borovnica, Horjul, Dobrova-Polhov Gradec in Log-Dragomer), ki obvešča prebivalce vseh okoliških občin o dogodkih v TMS in predstavlja zanimive teme in novosti v muzeju. Tako je tudi pomembna vez med muzejem in lokalnim prebivalstvom. Predstavljanje dejavnosti izobraževalnih institucij v pedagoškem programu (Dnevi znanosti in tehnike) vpliva na prepoznavnost naravoslovnih in tehniških poklicev in s tem posredno vpliva na gospodarstvo in socialne razmere. Bistra je z obstoječim javnim prevozom v praksi praktično nedostopna, zato je muzej pomemben generator dohodka tudi za ponudnike organiziranih avtobusnih prevozov. Ob odličnem sodelovanju z LPP v povezavi z Lobetovim tramvajem in izvajanjem konservacije in restavriranja v delavnicah LPP, smo se z direktorjem LPP dogovorili tudi, da šolam poleg naših programov v paketu ponudimo tudi

prevoz LPP. Tako ne samo dobro sodelujemo s podjetjem, ki nam je doniralo tramvaj in tramvajsko prikolico in brezplačno nudilo prostor za delo, orodje in zaposlene, temveč tudi v teh težkih časih skrbimo, da ima to podjetje stalni dohodek od prevozov šolarjev, šole pa manj logističnih zapletov z organizacijo prevoza do našega muzeja. Poleg tega se TMS s prodajo lastne elektrike iz Male HE Bistra vključuje v gospodarsko energetsko omrežje. Nadaljujemo pogovore med Slovenskimi železnicami in občino Borovnica glede možnosti ureditve prevoza turistov med železniško postajo Borovnica in Bistro, pogovarjamo pa se tudi o možnostih najema E-koles ali E-avtomobila na železniški postaji v Borovnici in prevoza do muzeja, Bajčevi (gostilna Bistra) pa tudi že imajo polnilno postajo za E-avtomobile, vse to spodbuja uporabo zelene energije, E-mobilnost in varstvo okolja.
Z lokalno skupnostjo smo še intenzivneje sodelovali – v Bistri smo odprli razstavo Vrhniških klekljaric, v povezavi z Ivanom Johnom Jagrom smo sodelovali trije deležniki – TMS, MAO in občina Vrhnika, z Glasbeno Fabr'ko iz občine Borovnica pa smo sodelovali pri pripravi odmevnega koncerta z domačimi, mednarodno uveljavljenimi glasbeniki za Poletno muzejsko noč. Prav tako redno sodelujemo z Našim časopisom.

V Polhovem Gradcu si graščino delimo z lokalnimi uporabniki, javnim zavodom Polhograjska graščina, ki pa imajo zato vedno na voljo ustrezno infrastrukturo in našo podporo. Muzej pošte in telekomunikacij v občino Dobrova-Polhov Gradec privabi največ obiskovalcev. Sodelovanje z lokalnim javnim zavodom Polhograjska graščina je dobro. Družinski produkt Polhov doživljajski park postaja vse bolj zanimiva destinacija, sodelovanje pa smo nadgradili tudi s skupno vstopnico.
V 2022 smo v Muzeju pošte in telekomunikacij obeležili tudi 100-letnico rojstva Ele Peroci in to v sodelovanju z lokalno šolo v Polhovem Gradcu, kjer so otroci pod mentorstvom svojih učiteljev ustvarjali na teme iz del Ele Peroci, razstavo sva v Muzeju pošte in telekomunikacij odprli ravnateljica OŠ Polhov Gradec in direktorica TMS, razstava pa je bila dolgo na ogled v muzeju in lepo obiskana zlasti s strani lokalne skupnosti.

V povezavi z IMV zbirko v Drgančevju TMS tudi v prihodnje namerava skrbeti z monitoringom in strokovnimi smernicami za ustrezno ravnanje s predmeti. Postopek še ni končan. Sodelovanje s Klubom prijateljev IMV še naprej poteka dobro.

Pri ustvarjanju skupnih programov se povezujemo s ponudniki turističnih storitev in z lokalnimi organizatorji (JZ Ljubljansko barje, ZIC Vrhnika idr.), saj posamezni poskusi kažejo, da so tovrstne akcije v javnosti in pri ciljni publiki dobro sprejete. S Parkom vojaške zgodovine v Pivki smo pripravili skupen produkt, namenjen zadnji triadi OŠ, podpisali Sporazum o tesnejšem sodelovanju (maj 2021, PVZ, NMS, MNZS in TMS) in v 2022 gostovali z našo razstavo 70 let TMS, v Depojih državnih muzejev pa smo vsi trije muzeji poenotili ogledne depoje in posneli videe o zanimivih predmetih in njihovih zgodbah, ki so s QR dostopni ob izpostavljenih predmetih.

V 2022 je TMS zaposlil štiri delavce preko povabila javnih del in enega za določen čas preko projekta NočMoč. S tem TMS pozitivno vpliva na socialne razmere v lokalnih skupnostih in brezposelnim omogoča spoznavanje novih poklicev. Sodelovanje z lokalnimi skupnostmi se izboljšuje in poglablja. Lokalne skupnosti in njihovo vodstvo se vse bolj zavedajo prednosti, ki jih nudi muzej, s čimer naraščata tudi pripravljenost za sodelovanje in medsebojno razumevanje pri izvajanju programov (Občina Vrhnika, Občina Borovnica, JZ Ljubljansko barje, ZIC Vrhnika, JZ Polhograjska graščina, LAS Ljubljansko Barje).

Izpostavili bi tudi pomen EU projektov. Skupaj z ostalimi uglednimi partnerji smo uspeli izpeljati zelo uspešen in odmeven projekt NočMoč, na novi prijavi l. 2022 smo bili prav tako uspešni. Novi projekt je dvoleten. Projekt Hector se je zaključil ob koncu leta 2022. V projektu »NočMoč/ Noč ima svojo moč«, ki je bil zasnovan kot »Znanost za državljane«, spodbujamo mlade h kreativnemu razmišljanju in spoznavanju znanstvenega raziskovalnega dela. Z vključenostjo več kot 20 krajev in še številčnejših partnerjev, poleg zavesti o znanstvenem delu širimo tudi prepoznavnost sodelujočih institucij v projektu ter spodbujanje k študiju naravoslovno-tehniških strok.
Naj dodamo, da se pripravljamo na prijavo v okviru Obzorja Evropa, v katerem bomo sodelovali kot partner. Nosilec projekta in prijavitelj je Strojna fakulteta UL, kar kaže tudi na okrepitev odnosov s to fakulteto poleg rednega, vsakoletnega izvajanja DiZiT (Dnevi strojništva). V povezavi s prijavo smo imeli redna zoom srečanja, v projektu pa se prijavljajo tudi partnerji iz Velike Britanije, Švedske, Portugalske in drugih, uglednih slovenskih institucij. Projekt smo naslovili: Next generation technologies for preserving wooden cultural heritage. Prijava se oddaja v začetku 2023.

Umeščeni smo v Krajinski park Ljubljansko barje in v 2022 se je nadaljevalo gostovanje njihove lepe in poučne fotografske razstave Barjanka, prav tako se redno sestajamo in dogovarjamo o vse tesnejšem sodelovanju, zlasti ob razvoju označenih poti in kolesarskih poti po Barju, na zemljevidu katerih je in bo tudi naš muzej, o praznovanju dneva voda in podobno.

Stanje Soteske pri Dolenjskih toplicah se je s koncem 2022 končno uredilo, saj je po dolgih dogovarjanjih, pri katerih smo med dotedanjim lastnikom KZ Trebnje in občino Dolenjske toplice redno posredovali, nekdanji hlev, v katerem ima TMS depojske prostore, občina Dolenjske toplice odkupila. Menim, da smo od 2020 uspeli poglobiti sodelovanje z občino Dolenjske toplice in bomo v tesnem sodelovanju z omenjeno občino in njenim TIC, v prihodnje z oglednim depojem v Soteski in njegovo dediščinsko vsebino veliko pripomogli k razvoju kulturne krajine na tem koncu Slovenije. Z občino smo v 2022 tudi intenzivno sodelovali s pripravo in izvajanjem delavnic naših zaposlenih pri njih.

Stanje na Bogenšperku pa smo tudi že opisali – zaradi novih tržnih prijemov Javnega zavoda Bogenšperk smo morali iz gradu odstraniti geodetsko zbirko, kar pa smo s pridom izkoristili za pripravo občasne razstave, razmislek o prihodnosti zbirke in tesno sodelovanje z GURS, Zvezo geodetov Slovenije in FGG. Rezultat sodelovanja je razstava »Vsak milimeter šteje: geodezija na slovenskem skozi čas.«

11. Druga pojasnila, ki vsebujejo analizo kadrovanja in investicijskih vlaganj

Pojasnila h kadrovskemu delu

Na dan 1.1.2022 je bilo v TMS zaposlenih 32 oseb za nedoločen čas od tega smo 2 zaposlena financirali iz lastnih sredstev (od tega eno osebo od Pošte Slovenije in Telekoma Slovenije), ena oseba pa je bila zaposlena za določen čas in financirana iz EU sredstev.

Na dan 31.12.2022 je bilo v TMS zaposlenih 33 oseb za nedoločen čas, od tega smo 2 zaposlena financirali iz lastnih sredstev (od tega eno osebo od Pošte Slovenije in Telekoma Slovenije), dve osebi sta bili zaposleni za določen čas, od tega ena iz sredstev EU.

Razlog za razliko v številu zaposlenih med 1.1.2022 in 31.12.2022, je v prenehanju Pogodbe o zaposlitvi enemu zaposlenemu na dan 31.12.2021, na njegovo delovno mesto smo z novim zaposlenim Pogodbo o zaposlitvi sklenili kasneje.

Ena zaposlena je bila v letu 2022 na dolgotrajni bolniški, nadomeščala jo je oseba, zaposlena za določen čas.
Ena oseba je bila v letu 2022 na porodniškem dopustu, nadomeščala jo je oseba, zaposlena za določen čas.
Ena oseba se je v letu 2022 upokojila. Na njeno delovno mesto smo zaposlili novo sodelavko za nedoločen čas. Upokojena oseba je bila pred upokojitvijo na dolgotrajni bolniški. Njeno nadomeščanje smo zagotovili z zunanjim izvajalcem.

Z dvema osebama je bila sklenjena sporazumna prekinitev Pogodbe o zaposlitvi. Z novima sodelavcema smo sklenili Pogodbo o zaposlitvi za nedoločen čas.

TMS je kandidiral s Ponudbami za izvedbo programa Javnih del pri Zavodu za zaposlovanje Republike Slovenije za Pomoč v muzejih, galerijah in arhivih. V Program izvedbe so bile od zavoda napotene in v javno delo vključene 4 osebe. Začetek njihove vključitve je bil od marca do novembra 2022, zaključek vseh pa 31.12.2022.

Šest oseb je v letu 2022 v TMS delovalo na podlagi Podjemne pogodbe. Za občasna priložnostna dela je bilo angažiranih 19 študentov.
Naj poudarimo tudi to, da je kolektiv TMS na generacijskem prelomu, saj se bodo v kratkem kar trije najbolj izkušeni kustosi upokojili. Veliko pozornosti bomo zato namenili kadrovski popolnitvi vrzeli, da bodo ohranjeni, poglobljeni in razširjeni gabariti poslanstva skrbi za premično tehniško dediščino.

Pojasnila k investicijskim vlaganjem

Potrebne investicije smo opravili iz sredstev MK in iz lastnih sredstev.

Iz lastnih sredstev smo opravili naslednje posege tekočega vzdrževanja oz. investicij:

- krovec oz. popravilo strehe (2.958,73 EUR),
- ureditev parkirišča (1.777,99 EUR),
- vzdrževalna dela na mali hidroelektrarni (1.022,95 EUR),
- skrb za park in drevesa v Bistri (2.301,64 EUR),
- čiščenje oken (1.179,55 EUR),
- vzdrževanje računalniške mreže (13.428,83 EUR),
- vzdrževanje vozil (3.532,37 EUR),
- vzdrževanje ostale opreme (15.347,92 EUR).

Skupaj: 54.483,36 EUR.

Iz lastnih sredstev smo nabavili material za izvedbo lastnih popravil na opremi v vrednosti: 4.525,96 EUR.

Za **investicijsko vzdrževanje** smo porabili 121.506,95 EUR (MK) + 54.483,36 EUR iz lastnih sredstev (krovec-popravilo strehe, ureditev parkirišča, vzdrževalna dela na mali hidroelektrarni, skrb za park in drevesa v Bistri, čiščenje oken, vzdrževanje računalniške mreže, vzdrževanje vozil in opreme).
Sredstva smo namenili prepotrebni izdelavi tlakov v dvorani protokolarnih vozil (hidro in termoizolacija), prenovi razsvetljave, klimatski napravi (zamenjava pokvarjene na upravi), priklopu MPT na javno kanalizacijo, izdelavi DIIP-a za prenovo Koblerjevega mlina in DIIP-a za prenovo Bistre (zaenkrat smo ju plačali iz lastnih sredstev, po prejemu pogodb pa bomo vložili zahtevek), izdelavi projektne dokumentacije za prenovo Bistre faze IZP na poti k prenovi Bistre.

Prav tako naj dodamo, da smo od MK prejeli odločbo št. 62100-6/2021-3340-157, datirano 14.11.2022, s katero so nam bila odobrena dodatna sredstva za splošne stroške delovanja v znesku 23.000 EUR za plačilo stroškov projekta povečanja nazivne moči električnega omrežja za muzejski kompleks Bistra pri Vrhniki.

Z Zavodom za blagovne rezerve RS smo na njihovo zahtevo morali podpisati novo pogodbo, po kateri se zaračunava vsaj minimalna tržna cena, kar pomeni praktično 100% povišanje stroškov glede na prejšnjo ceno najema. Račune za 9 mesecev (od veljavnosti nove pogodbe) v znesku 22.734€ nam je Zavod za blagovne rezerve RS poslal šele 28. 12. 2022 (prevzeti so bili v KPFV 9. 1. 2023 in zato plačani šele v letu 2023, obračunski strošek pa je nastal že v letu 2022.

Kot izredno pomemben korak naprej pri razvoju muzeja v Bistri pa štejem odobritev sredstev za nakup t.i. Koblerjevega mlina na podlagi sklepa o potrditvi DIIP-a, ki sem ga pripravila direktorica in ki ga je izdalo MK (sklep o potrditvi DIIP-a z 8.6.2021, št. 352-7/2019/29). V letu 2021 smo torej odkupili poslopje nekdanjega mlina (**Koblerjev mlin**) in sosednje zgradbe ter zemljišče. Po odobrenem DIIP-u smo bili maja 2022 uvrščeni v NRP (načrt razvojnih programov) in v jeseni 2022 opravili javno naročilo za izdelavo IZP, sedaj pa sta v delu fazi DGD in PZI, tako da bomo v letu 2023 pridobili gradbeno dovoljenje in začeli z deli. V mlinu je predvidena umestitev pisarn (s čimer bi sprostili pisarne na Tržaški cesti 2 in omogočili, da bi tja prišla druga služba, prav tako pa bi poskrbeli za konsistentnost muzejskih delavcev v okviru TMS), konservatorsko-restavratorske službe, ki se bo izselila iz osrednjega samostansko-grajskega kompleksa, in prehodnega depoja ter v sosednjih zgradbah najverjetneje nekaj delavnic. V primeru, da bo obnova potekala brez zapletov, selitev pričakujemo v letu 2023.

Tudi projekt za celostno prenovo grajsko-samostanskega kompleksa Bistra je bil po potrditvi DIIP-a na MK in projekta na MF maja 2022, po sprejetju na seji vlade RS, uvrščen v NRP s cca. 20 milijoni EUR. Na veliko žalost za tako pomemben objekt, spomenik državnega pomena in državni muzej, je novo vodstvo MK sredstva za prenovo v septembru 2022 znižalo za cca. 90%. S preostalimi sredstvi bomo dali izdelati preostanek dokumentacije za celostno prenovo grajsko-samostanskega kompleksa Bistra in začeli s sanacijo najstarejšega in arhitekturno najvrednejšega dela z malim križnim hodnikom iz sredine 15. stoletja.

Upamo, da bo spet prepoznana potreba po namenitvi sredstev za sanacijo državnega spomenika prvega reda in državnega muzeja, ki v trenutni situaciji ne more slediti trendom sodobnega muzeja in biti dostopen vsem in omogočati splošne participativnosti, nuditi ustreznih pogojev za hrambo in predstavljanje eksponatov in delo zaposlenih.
Prepričani smo, da bo prepoznana strokovnost teh utemeljitev in da bo napočil čas, da država ustrezno poskrbi za enega svojih najimenitnejših spomenikov in muzejev.

Podpis direktorja in žig:

V Ljubljani, dne 24. 2. 2023